naš tednik

LETO XXXI. — Številka 29 19. julija 1979 Cena 4.— šil. (5 din)
Poštnina plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Podpora dr. Kirchschlägerju

Predsedstvo NSKS, predstojništvo Kluba slovenskih občinskih odbornikov in kandidati KEL leta 1975 so na svoji seji dne 16. 7. 1979 sklenili, da pri volitvah za predsednika republike, ki bodo pomladi leta 1980, predlagajo svojim članom in somišljenikom, naj podprejo s svojim glasom dosedanjega predsednika republike Avstrije dr. Rudolfa Kirchschlägerja.

Dr. Rudolf Kirchschläger, ki bo predvidoma edini kandidat za predsednika, si v svoji dosedanji mandatni dobi ni pridobil samo ugled kot korekten in vesten vršilec najvišjih državniških funkcij, je prvi avstrijski predsednik, ki z vso svojo osebnostjo skuša razumeti položaj slovenske manjšine ter je posredoval med zastopniki naše narodne skupnosti in vlado. Koroški Slovenci tudi ne bomo pozabili njegovih besed, ko je ob 35-letnici sojenja proti selskim borcem proti nacizmu vrnil čast z besedami: „...v imenu republike Avstrije svečano izjavljam, da (od nacionalsocialističnega ljudskega sodišča, op. uredništva) obsojeni niso brez časti in nikoli niso bili brez časti. Vredni so častnega spomina naše republike, kajti posluževali so se svoje pravice se upreti proti izbrisanju Avstrije in proti diktaturi.“

Posebno cenimo njegovo utemeljitev, da so štirje obdolženi zrasli v občini, katere slovensko govoreči občani so morali plačati v času nacizma posebno velik krvni davek, ki je bil tudi vzrok za ukinitev procesa proti štirim Selanom, ki so se pogumno uprli zloglasnemu preštevanju manjšine in je z omenjenimi besedami vrnil čast tudi vsem neštetim borcem in žrtvam v boju proti nacizmu, odlikovale pa so tudi celotno slovensko manjšino.

Ko pozivamo koroške Slovence, naj podprejo dr. Rudolfa Kirchschlägerja, se prav dobro zavedamo, da avstrijske oblasti ne kažejo pripravljenosti, pozitivno reševati naše zahteve po uresničitvi člena 7 državne pogodbe, vendar upamo, da bomo še vnaprej našli v osebi zveznega predsednika zagovornika pravic naše narodne skupnosti.

Enotne liste skrbno na delu

Občinske seje v Globasnici...

Na seji globaškega občinskega sveta prvi teden julija je socialistična frakcija sicer govorila o sodelovanju, očitno pa mislila, da mora vse, kar se dogaja na območju občine, imeti njen blagoslov. Neprimerne trditve župana v zvezi z nakupom zemljišča po globaški zadrugi je vodja Enotne liste, Alojz Gregorič, skupno s svojimi kolegi odločno odvrnil in povedal nekaj jasnih besed. (Glej posebno poročilo NT na str. 3 današnje izdaje). Pa tudi drugače je EL veliko prispevala k pozitivnemu zaključku številnih točk dnevnega reda. Samo da je SPÖ tu in tam postavila svoj zid absolutne večine.

V zvezi z vprašanjem adaptacije stare ljudske šole za otroški vrtec, je Walter Gutovnik, namestnik EL, zahteval popravek v zapisniku z ugotovitvijo, da se EL ni izrekla proti taki rešitvi nasploh, ampak da bi jo mogla odobravati, če bi se v dveh letih gradil nov objekt in ne samo načrtoval. Na tozadevno vprašanje A. Gregoriča je župan povedal, da realizacija v dveh letih ni možna. Da je ime frakcije Enotna lista in ne slovenska lista, je Gutovnik tudi še omenil.

V Globasnici zapisnika ne dostavljajo frakcijskim vodjem pred sejo, zato je EL dala pobudo, da bi tudi v Globasnici uvedli prakso drugih občin, kar bi poenostavilo pregled zapisnikov. Samo da se župan že zdaj boji še daljših debat. Na podlagi dogovora med frakcijami je podžupan Sebastian Jenschatz (SPÖ) organiziral nakup uporabljenega busa za prevoz šolarjev, kar je občino stalo 85 tisoč šilingov, a predstavlja vendar dobro kupčijo.

V zadevi imenovanja zastopnikov v dveh komisijah za prodajo zemljišč (ena za inozemce) je SPÖ vztrajala pri svojem predlogu: 1. Franz Mikl, 2. Franz Ambrosch, oba od SPÖ. Županova stranka je predlog potrdila s svojo večino, čeprav je bilo prej že govora o tem, da bi v komisijo prišel tudi podžupan Janez Hudl (EL).

Za volitve sosveta za lovsko upravo bodo v Globasnici postavili samo eno — enotno listo, na kateri bodo posamezne frakcije enakomerno zastopane.

Za volitev komandanta globaške požarne brambe občina ne namerava postaviti posebne komisije, marveč bo te posle prevzelo občinsko predstojništvo samo.

Od prvega avgusta naprej bo Walter Kogoj, 19 let že občinski uslužbenec, vodja občinskega urada v Globasnici. Kogoju, ki je v prejšnji mandatni dobi bil tudi prvi podžupan in z veseljem prejel novo odgovornost, so gratulirali zastopniki vseh frakcij.

...v Vrbi...

Nekoliko podobno soparnemu poletnemu dnevu je bilo vzdušje na zadnji občinski seji v Vrbi, ko so mandatarji večinskih frakcij domala živčno obravnavali problem cone za pešce (Kurpark), v kateri je v poletnem času po odločbi okrajnega glavarstva v Beljaku od 19. do 23. ure prepovedan vsakršen promet. Samo da so z ureditvijo določene težave. Omejitev bi namreč bila najbolj koristna že v poznih popoldanskih urah, ko so pešci zaradi prometne gneče posebno na slabšem. Na drugi strani se v tihi coni ponoči le malokdo sprehaja. Končno so na seji sklenili prometno omejitev časovno spremeniti in vprašati tam stanujoče za njihovo mnenje.

Po ugotovitvi župana so bile dosedanje prireditve, katere naj bi pričale o slovesu Vrbe in so deloma dejansko svetovno znanega značaja, kakor letošnji jazz-festival, dobro organizirane in se tako izkazale kot uspešen prispevek k poživitvi tujskega prometa. Da bo jazz-festival drugo leto spet na programu, je zelo verjetno. Občina pa se trudi še za nove poudarke v turistični ponudbi. V pogodbi s strokovno agenturo sta zagotovljeni akciji „jesen na Vrbi“ in „mednarodno srečanje lovcev“ maja prihodnjega leta. Denar iz občinske blagajne (435.000.— šil.) naj bi tako pomagal razviti turizem tudi v pred- in posezoni.

S seje so zanimive morda še tele informacije: Razpisali bodo izdelavo načrtov za gradnjo prostorov za poštni urad in mrtvašnice. Z zidavo ni računati pred 1980. Ustanovili bodo poseben 12-članski sosvet za varstvo okolja in občina bo proučila predlog, po katerem naj bi se mladini znižala vstopnina v kopališčih.

Otvoritvi seje so prisostvovali tudi novoizvoljeni komandanti gasilcev in prejeli čestitke s strani občinskih frakcij.

... in v Hodišah

V torek, 3. julija, je bila v Hodišah občinska seja, na kateri so občinski očetje razpravljali o raznih točkah. Najbolj vidna: ime občine so spremenili v „Hodiše ob jezeru“.

Še prej pa je občinski odbornik Fridi Sabotnik (EL) kot predsednik kontrolnega odbora poročal o kontroli občinske blagajne. Dejal je, da je finančno stanje v redu.

Za novega referenta za tujski promet je bil imenovan Franz Scherling. Njegov predhodnik Josef Käfer je oddal mesto zaradi preobremenjenosti z delom. Župan in zastopniki vseh frakcij so se mu zahvalili za izvrstno delo, ki ga je vršil.

Po obravnavanju dnevnega reda so občinski očetje razpravljali še o nujnostnem predlogu, ki ga je vložila Enotna lista. Gre za spremenitev namembe nekega zemljišča v gradbeno zemljišče. Na to prenamembo čaka neki Hodišan, ki je brez lastne krivde zašel v finančne težave, že 15 mesecev. Župan je ta predlog predal pristojnemu gradbenemu odboru.

Seja NSKS

Glavna točka dnevnega reda seje predsedstva NSKS v ponedeljek, dne 16. julija t. l., je bila priprava na deželnozborske volitve dne 7. oktobra in volitve predsednika republike, ki bodo prihodnje leto. Dočim je prišlo v zadevi predsedniških volitev do konkretnih predlogov za Klub slovenskih občinskih odbornikov in KEL (odločitev objavljamo na drugem mestu), bo objavljena odločitev glede deželnozborskih volitev v naslednjih dneh.

V Jugoslaviji ni epidemije

Jugoslovanska ambasada na Dunaju je v ponedeljek dementirala, da bi bilo število ljudi, ki so zboleli na meningitis, tako veliko, da bi imeli avstrijski časopisi pravico govoriti o epidemiji. V zadnjem času so krožile govorice, da je nevarno, iti v Jugoslavijo na dopust; posebne zasluge za te govore so si pridobili bulvarski listi.

Sicer je število bolnikov večje od prejšnjih let, to pa še ne da nobenega povoda, da bi kdo govoril o epidemiji, je izrazila jugoslovanska ambasada na Dunaju.

Avstrijski časopisi so poročali, da je ob dalmatinski obali in na Hrvatskem zbolelo več sto ljudi na meningitis. Uradno znanih je pa le 38 slučajev.

Konzul Peter Zupančič odšel s Koroške

Na sliki: konzul Peter Zupančič in predsednik NSKS dr. Matevž Grilc.

V svoji službi kot jugoslovanski konzul v Celovcu se je Peter Zupančič pretekli petek poslovil v prostorih Narodnega sveta koroških Slovencev. Zupančič je deloval na Koroškem kot konzul pet let. Svojo službo je nastopil še pod prejšnjim generalnim konzulom Bojanom Lubejem ter jo nadaljeval v poslovni dobi Milana Šamca. Peter Zupančič bo imel tudi na novem službenem mestu v Ljubljani opravka s koroškimi Slovenci. Svoje strokovno znanje — prej je deloval v gospodarstvu — bo v naprej nudil predvsem koroškim Slovencem v okviru svojega službenega delokroga.

Kakor je predsednik NSKS dr. Matevž Grilc dejal ob slovesu konzula Zupančiča, je tako kontinuirano nadaljevanje dela smiselno in je to treba pozdraviti. Zahvalil se je odhajajočemu konzulu za sodelovanje ter za vse nasvete. Enako je odgovoril tudi Peter Zupančič in dejal, da je videl svojo funkcijo predvsem v pomoči ter v posvetovanju; odločati bo morala vedno narodna skupnost sama. Spomnil je tudi na svojo povezanost s Koroško: leta 1944 je bil tukaj kot partizan. Član predsedstva NSKS Karel Smolle pa je nanizal nekaj misli o svojevrstnosti manjšinske politike. Dosegljivi so prevdsem majhni koraki v majhnem prostoru, velikih svetovnih političnih problemov manjšina ne bo reševala. Vendar teh majhnih problemov ne gre zanemarjati.

Dr. Matevž Grilc je konzulu Zupančiču ob slovesu podaril sliko Ziljana Franca Kapleniga z motivom Zahomec/Achomitz ter vezan izvod jubilejne številke NT.

Obnova Črne gore

V skupščini SFRJ, na seji odbora republik in pokrajin, se je v torek, 17. julija, začelo usklajanje zakona o zagotavljanju sredstev za odpravo posledic potresa v Črni gori v letošnjem letu. Kakor načrtujejo, naj bi to in še nekatera besedila o obnovi v Črni gori sprejeli na seji zborov republik in pokrajin, ki je sklicana za 18. in 19. julij.

Republike in pokrajine naj bi za odpravo posledic potresa zagotovile pet milijard dinarjev. To pa še ni vsota, ki jo je potres zahteval; škode potresa so veliko večje. Pričakujejo, da bodo najkasneje do konca oktobra letos določili obseg škode, ki je v Črni gori nastala ob potresu.

NT ponovno prosi vse bralce, da bi darovali za žrtve potresa na konto Našega tednika pri Zvezi slovenskih zadrug na številko 3350.

Zahvala gre pa vsem, ki so doslej darovali!

J. Bavdaž, Grebinj 500.—, Neža Dovjak, Bajdiše 200.—, mešani pevski zbor „Rož“ 5915.—, ljudska šola Obirsko 1200.—, ZSŽ Železna Kapla 420.—, glavna šola II, 4/II razred, Pliberk 105.—, Ana Zankl, Mala vas 200.—, Helena Mochar, Dobrla vas 2000.—, Franc Oitzl, Brnca 1000.—, Andrej Rutar stari, Orliča vas 1000.—, Veronika in Ferdinand Špendal, Celovec 100.—, Janez Brenčič, Vovbre 50.—, J. H., Nagelče 250.—, Karel Lavrenčic, Žirovnica 300.—, Stefanie Raunt, Žihpolje 50.—, Lojz Krištof, Šmihel 450.—, Roza Harih, Dobrla vas 200.—, L. F., Velinja vas 500.—, Marija Woschitz, Encelna vas 100.—, Janez Vehovec, Bekštanj 200.—, Štefanija Marko, Šentvid v Podjuni 300.—, Janez in Marija Lipnik, Klopinj 200.—, Trink in Miklavčič, Drobolje 200.—, Pavla Perč, Železna Kapla 40.—, Franc Rehsmann, Vetrinj 150.—, Ljudmila Mohar, Nagelče 200.—, družina Brodnik, Železna Kapla 100.—, dr. Matevž Grilc, Celovec 1000.—, Uršula Lederer, Šentilj 200.—, Klub KDZ, Celovec 1200.—, Mihael Golavčnik, Globasnica 300.—, Jože Verdel, Galicija 100.—.

KREISKY IMA „SOSVET“

DUNAJ. — Prejšnji četrtek se je na Dunaju sestavil sosvet za madžarsko narodno skupnost. To je prvi sosvet, ki se je konstituiral, odkar je začel veljati zakon o narodnih skupnostih. Sosvet sestavljajo štirje člani gradiščanskega madžarskega kulturnega društva, po en zastopnik katoliške in protestantske Cerkve in po en zastopnik SPÖ in ÖVP. Za predsednika je bila izvoljena gradiščanska deželna uradnica Juliana Tölly.

Zastopniki ostalih manjšin, zlasti zastopniki slovenske manjšine, nasprotujejo manjšinskim sosvetom, ker ima tak gremij kvečjemu posvetovalno funkcijo, nikakor pa ni „element za soodločanje“ v manjšinskih vprašanjih.

DESAI JE ODSTOPIL

NEW DELHI. — V nedeljo, 15. julija, je indijski ministrski predsednik Desai odstopil. Ta Desaijev korak so v Indiji pričakovali, potem ko je v zadnjih dneh odstopilo 13 članov vlade. Morarji Desai je po volilnem porazu Indire Gandhi izvrševal to službo 27 mesecev. Desai je odločitev o odstopu sporočil državnemu predsedniku Reddyju. Za morebitnega naslednika Desaija velja sedanji obrambni minister Jagjivan Ram. 71-letni politik Ram se je še v nedeljo zvečer srečal z državnim predsednikom Reddyjem.

Glavni očitek proti Desaiju je preveč močna odvisnost njegove vlade od nacionalistične hindujske frakcije Jana Sangh.

V JUGOSLAVIJI SE JE PODRAŽILA NAFTA

BEOGRAD. — Po odločitvah držav dobaviteljic nafte, da podražijo nafto in njene derivate (za 75% v primerjavi s cenami iz lanskega leta), je zvezni izvršni svet na izredni seji sprejel odlok o podražitvi bencina, in sicer za super od sedanjih 10,50 dinarjev na 13,50 dinarjev, navadni bencin od 9,80 na 12,50 dinarjev; plinsko olje se je podražilo za približno 30%, cena kerozina pa se je zvišala kar za 84%.

Da bi izravnal sedanja nesorazmerja v cenah (letalski prevoz) je ZIS povišal po eni strani ceno letalskega goriva za 84%, po drugi strani pa je odobril docela prosto oblikovanje cen letalskega prevoza, kar naj bi prispevalo k bolj racionalni porabi nafte.

KONFERENCA FAO

RIM. — Okoli 100 uglednih ekonomistov je v izjavi poudarilo, da je edina funkcija sedanje konference „izpričati dober namen“.

Kot poroča italijanska agencija ANSA, so v deklaraciji z naslovom „Lažne premise in lažne obljube“ opozorili, da je poglavitna težava pri izvajanju resnične agrarne reforme „oblast vladajočih skupin, ki velikokrat temelji na pomoči iz tujine“. Izpodbili so tudi vlogo svetovne organizacije za kmetijstvo in prehrano, češ da predstavlja „vladne strukture“ in zato ne more biti nepristranska in učinkovita.

Svetovne konference so se udeležili ministri za kmetijstvo iz več kot 100 držav, predstavniki okoli 200 kmetijskih organizacij in več kot 100 strokovnjakov.

NEONACISTIČNI POJAVI V EVROPI?

PARIZ. — Francoska založba Nouvelles Editions Latines, ki bo na novo izdala Hitlerjevo knjigo „Mein Kampf“, sme to samo, če vsakemu izvodu priloži svarilo o rasistični naplojenosti te knjige. To je pred kratkim določilo neko francosko sodišče; obenem je zahtevalo, da mora priloga vsebovati 170 do 210 tiskanih vrstic, kar ustreza dolžini predgovora k „Mein Kampf“. Svarilni tekst naj vsebuje mnenje sodišča in vsebino francoskega zakona iz leta 1972, ki prepoveduje rasistično propagando z visoko kaznijo.

Neki civilni senat frankfurtskega višjega deželnega sodišča je prepovedal Heinzu Rothu širjenje trditve, da je knjiga „Dnevnik Anne Frank“ laž.

CELOVŠKI SEJEM:

Kooperacija med Koroško in Slovenijo

Te dni je prišlo do intenzivnega pogovora med zastopniki gospodarske zbornice Slovenije in Celovškega sejma. Glavni interes je bil posvečen sodelovanju na gospodarski ravni in boljšemu izčrpanju danih možnosti. Ravnatelj sejma, svétnik senata dr. Josef Kleindienst, je pri tem orisal dosedanjo sodelovanje, ki se je v zadnjih letih povečalo. K temu lahko prištevamo udeležbo strokovnih žurnalistov iz Jugoslavije na delovnem zborovanju evropskih strokovnih žurnalistov za les, udeležbo jugoslovanskih zastopnikov k lesni ekskurziji in predvsem intenziviranje dela ob jugoslovanskem paviljonu na Celovškem sejmu. **Predsednik gospodarske zbornice Slovenije, Andrej Verbič, ki je osebno sodeloval na tem delavskem zborovanju, je zasigural izgradnjo jugoslovanske prezence na Celovškem sejmu. Jugoslovanski paviljon bi naj imel v bodočnosti še bolj informativen značaj. Predsednik zbornice Verbič je nakazal možnost, da bi koordinirala zbornica Slovenije interese vseh zbornic delnih republik Jugoslavije. Temu predlogu je pritrdil tudi predsednik za sejmske zadeve, Boris Lasič.**

Posebnega pomena je izjava predsednika Verbiča, da bi se naj pogodba za naslednje leto še povečala. To ima za obe strani dobre perspektive; na tej podlagi se bo dalo gospodarsko sodelovanje še intenzivirati.

Nadaljnja važna točka pogovora je bila skupna reklama obeh držav. Temu projektu je še posebno pritrdil in zagotovil svoje sodelovanje vodja zunanjega urada gospodarske zbornice Jugoslavije v Celovcu, Venceslav Doljak. Ravnatelj sejma dr. Josef Kleindienst je pripomnil, da so pogajanja na tem področju še v začetnem stadiju, tako da je še veliko odprtih možnosti.

Predsednik Celovškega sejma podžupan Walter Dermuth je označil to srečanje kot kažipot za nadaljnje skupne aktivitete. Rekel je, da Celovški sejem radevolje prispeva svoj delež k dobremu sodelovanju.

Posebne zasluge za uresničenje tega srečanja ima jugoslovanski generalni konzul Milan Šamec, kateremu se je zahvalil predsednik Dermuth za realizacijo skupnega načrta.

Tovarna na Rebrci zopet obratuje

Po skoraj enoletnem premoru je ponovno začela delovati celulozna tovarna „Obir“ na Rebrci, ki je zdaj last slovensko-švicarske kapitalne družbe. V ponedeljek so spet zakurili kotle. Popolnoma delovati bo začela šele drugi teden. Tedaj bo zaposlenih 194 delavcev. Vodja obrata Haller in predsednik sindikata župan Lubas sta mnenja, da bo po ustreznih investicijah (nova osuševalna naprava) nastavljenih približno 150 oseb. Lubas je v tej zvezi poudaril, da nihče ne bo odpuščen, ampak da mislijo doseči to število osebja postopoma pa naravnem odhodu.

Koroška stvarnost — V NAŠEM TEDNIKU

Zanimiva dokumentacija

(Letno poročilo Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, XXII 1978/79, 112 strani, Celovec, julija 1979)

Razmah in razvoj Zvezne gimnazije za Slovence je mogoče videti tudi ob vsakoletnih šolskih izvestjih, tako imenovanih letnih poročilih. Pot od prvega poročila za leto 1957/58 pa do zadnjega je bila posejana z mnogo truda in prizadevnosti.

Prvi del letnega poročila daje pregled o učiteljih, učencih, o vzgojno-pedagoškem delu in rasti šole.

Letos sta se poslovila od gimnazije dva, ki sta jo sooblikovala od prvih začetkov leta 1957 naprej. Januarja je umrl oče Slovenske gimnazije in njen prvi ravnatelj dr. Joško Tischler. Spominski članek je napisal Jože Wakounig. Iz zdravstvenih razlogov je odšla v pokoj

(Nadaljevanje na 5. strani)

tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov kome

PETER MILLONIG:

Smo kobilo vpregli od zadaj?

Orožja že rožljajo, misli se že krešejo, tokrat velja — ali bolje — tokrat zopet velja trdovratna politična bitka nam samim. Za božjo nejevoljo, mislijo poduhovljeni. Za vraga, rečejo prosvetneži. V bistvu ni razlike.

Antikomunist proti komunistu, nacionalist proti demokratu, šovinist proti naprednežu, resnica proti neresnici, nebesa in pekel se ščipljeta za presveto politično nadoblast. Kdo bo koga razmrcvaril, tisti je prvak. Na odru domačega velikodušja in v okviru provincialnega scenarija.

Ker mi je konkretnost všeč, sem konkreten: Alojz Dušan Schlapper, rojak, ki prihaja iz MLADJA, pričakuje stvaren odgovor s strani NSKS „na svoje misli, pomisleke, trditve in očitke“. Kot komunist ima pravico — dejansko je to strnjena problematika dolgega članka —, da zve, zakaj ta in oni ni komunist, zakaj NSKS ni komunističen.

Vem, da nisem naprošen, da odgovarjam. Kljub temu ali navzlic dejstvu je zadeva mikavna — in sicer tako zelo, da sem naravnost skočil za pisalni stroj in se lotil odgovora. Ne za NSKS, zase in za tiste, ki jim celotna stvar pod prsti peče, pišem. Če bi govoril predstavnikom NSKS-a iz srca, se zavedajte, da ni moja krivda, še manj moja namera, pač enostavno mišljenje večine.

V članku „kakšni dediščini v čast“ se sprašuje avtor Dušan Schlapper v MLADJU 34, zakaj je v vrstah NSKS toliko — nekoliko pretiravam — pobesnelih malomeščanskih nacionalistov. Za njega je — nič ne pretiravam — takšen nacionalizem brezdvomno največja pošast, ki jo je porodila povojna slovenska (koroška) politika. Obstaja, kot pravi, v treh oblikah: Prvič sta gospod Warasch in Smolle vstopila v SPÖ, ko je ravno ta delala vzorno protimanjšinsko politiko. Drugič je gospod Smolle dejal, da je zanj povezovanje z osebnostmi v avstrijskem javnem življenju važnejše kot puntanje z demokratičnim taborom (s komunisti). Tretjič pa sta izustila oba gospoda, da je zaradi asimilacije slovenskega delavca treba močneje podpreti slovenski privatni kapital. To pa, da ni nič drugega kot vprega kobile od zadaj.

Povsem malomeščanski nacionalizem?

Da sta Smolle in Warasch vstopila v SPÖ v neugodnem trenutku, je res, saj sta to sama uvidela in hitro izstopila. Toda očitek velja drugi stvari: da sta gospod Smolle in Warasch sploh vstopila v tako stranko kot je SPÖ — to je kamen spotike. Mnenja sem, da izolacija na političnem področju ne more biti vedno Slovencem v korist. Koristna je le tedaj, če so naše lastne stranke, kjerkoli so potrebne, tudi uspešne. Kaj je vendar na tem malomeščanskega? Da je dober stik do vplivnih mest in ljudi neštetokrat učinkovitejši kot vsako puntanje z levim, komunističnim taborom v današnji Avstriji, je zlato pravilo. Film „Fremde in der Heimat“ je zajel več množic, naše vprašanje so debatirali na več odrih in v več družinah. skupinah in podjetjih, kot je to bilo mogoče, če se desetletja piše duhovite članke v „Volksstimme“ za Slovence. To je realnost in kdor gre mimo te, je fantast. Naravnost smešno bi bilo, če bi mi zdajle nekdo očital, češ da zopet ožigosam levico. Kdor ne prenese resnice, ni za politiko, še manj za stvarno. In končno je tudi jasno, da poživitev slovenskega privatnega kapitala ne narekuje le nujnost časa, temveč zgodovinski razvoj slovenskega naroda. Le močna ekonomija je zmožna, da reši vse probleme. Ne kratko-, temveč dolgoročno. In zopet se soočamo z realnostjo: veliko bolj realno je, da postane Slovenec delodajalec koroškim ljudem, kot pa predstava, da pride v Avstriji kaj kmalu do socialistične ureditve.

A taka logika je pač malomeščanska.

Seveda avtor ne more mimo „dejstva“, da se v malomeščanskem nacionalizmu zrcali dvojno nasprotje.

1. Nasprotje med političnim pričakovanjem gibanja in objektivno funkcijo nacionalizma,

2. nasprotje med političnim vodstvom in ljudmi, ki so vključeni v to gibanje.

K prvemu nimam kaj reči, ker smisla stavka ne razumem. Druga „trditev“ pa se nikakor ne vsklajuje z dejanskimi razmerami. Nasprotja med vodstvom in ljudstvom resnično ni, če prisluhnemo govoricam zunaj v vaseh. Brez pridržka ugotavljam, da je ravno NSKS na podeželju bolj zasidran in priljubljen, kot marsikatera druga politična organizacija Slovencev. Komur se pa nujno zazdi nepremostljivega nasprotja, naj se zaveda, da tudi drugi trobijo takšne resnice. Heimatdienst na primer. On je že od vekomaj vedel, da voditelji Slovencev ne prihajajo „iz ljudstva“, temveč so neki nevarni demoni, Draculovi sinovi, ki pijejo narodu kri. Divide et impera.

Ker se poslužuje avtor Kardelovih besed, jih ponavljam: „Največ nepopravljive škode lahko prinese nekemu narodu iluzija, da bo dobil svojo svobodo kot dar za pomoč neki reakcionarni in imperialistični akciji“. Morda ima tovariš Kardelj prav, dvomim pa, če je politika NSKS neka reakcionarna in imperialistična akcija. Po moji sodbi gre pri vseh akcijah edinole za priznanje politične nujnosti, za politiko, ki se ujema s potrebami časa in ki se usklaja s posebno zakonitostjo političnega življenja. Vse drugo je v današnjem času, v današnji družbi, v našem okolišu nič več kot iluzija, utopično razmišljanje in precenjena razprava.

Če ne bomo znali biti realni, nam bo, še preden bomo neumni umrli, bahaški verbalni radikalizem zagrinjal pogled na stvarnost do slehernega trenutka. Kakšna slast!

Komu služijo politični procesi? Dr. Grilc: odločno zahtevamo ukinitev procesov!

Kljub spoznanju ustavnega sodišča, da so žandarji prekršili zakonodajo in ukrepali protiustavno, ko so zapirali, vlekli za lase in pretepali slovenske mladince, ki so na miren način protestirali proti odkritju zloglasnega spomenika v Škocijanu, se politični procesi nadaljujejo. Avstrijsko pravosodje sicer skuša javnosti dokazovati, da gre za „navadne" kriminalne zadeve, vendar koroški Slovenci ne bomo odnehali dokazovati, da nas skušajo kriminalizirati in tako streti odpor proti krivični zakonodaji o narodnih skupnostih. Zanjo pa nosi vso odgovornost vladajoča SPÖ, ki se pripravlja spet na lov na slovenske glasove. V tej luči je treba videti tudi zadnji obravnavi v Salzburgu, tudi pri tej, kot v večini primerov je nastopal pred sodiščem predsednik NSKS dr. Matevž Grilc kot odvetnik obtožencev.

nt: Politični procesi proti koroškim Slovencem niso nič novega. Vleče'o se kot črna črta skozi zgodovino 2. republike. Vendar bi lahko vsaj časovno potegnili mejo sramotne bilance za avstrijsko republiko. Že proces proti Marijanu Sturmu in Filipu Waraschu, ki sta kaj klavrno izpadla za avstrijsko pravosodje, sta nakazala novo kvaliteto nastopanja proti man'šinam. V zadnjih letih so politični procesi dosegli že številčno nov višek.

Kakšna je trenutna bilanca političnih procesov — zgolj statistično: koliko procesov še teče, zaradi katerih deliktov, koliko od prvotno obtoženih je bilo pomiloščenih, koliko postopkov ukin'enih, koliko pravomočnih sodb in obsodb je medtem?

Dr. Grilc: V zvezi z borbo slovenske narodne skupnosti na Koroškem za dosego njenih pravic je bilo v teku v zadnjih letih preko 30 kazenskih procesov. Poleg tega je teklo in še teče več kazenskih postopkov pri upravnih oblasteh. Zgolj statistično lahko rečemo, da je bilo ustavljenih šest kazenskih postopkov že v fazi preiskave. Ustavili so postopke v prvi vrsti zaradi tega, ker ni bilo možno dokazati obdolžencem katerega koli kazenskega dejanja. Poleg štirih Selanov je bil v zadnjih dneh pomiloščen po zveznem predsedniku tudi Milan Blažej. Dva obdolženca sta bila oproščena pred prizivnim sodiščem na Dunaju, ker je bilo sodišče mnenja, da njihova dejanja ne zahtevajo kazni. Dva sta bila medtem prav močno obsojena, medtem ko tečejo procesi še proti 15 koroškim Slovencem. Od teh je šest obtoženih zaradi napisnih akcij iz leta 1976, osem zaradi odpora proti državni oblasti v zvezi s heimatdienstovsko proslavo leta 1976 v Škocijanu in demonstracijo v Pliberku leta 1977. En postopek teče zaradi žaljenja časti državnih organov.

nt: V vseh teh postopkih nastopate kot branilec. Kako ocenjujete taktiko državnih tožilcev na eni in taktiko sodnikov na drugi strani. Se posamezni postopki, ki so razdeljeni na različna sodišča, sploh dajo med seboj primerjati?

Dr. Grilc: Bistvena razlika med stališči obdolžencev in branilcev ter državnih tožilcev in sodnikov je v tem, da gledamo koroški Slovenci te postopke kot politične postopke proti članom slovenske manjšine na Koroškem, medtem ko skušajo državni tožilci in tudi sodniki videti te postopke izključno kot kazensko pravne. Mi seveda vnašamo v te procese jasnoda manjšinsko problematiko in jih postavljamo tudi v primerjavo s pogromi okoli dvojezičnih napisov iz leta 1972, ko so bili ustavljeni vsi kazenski postopki proti nemško-nacionalističnim podiračem dvojezičnih napisov. Tako gledano se ti postopki pravzaprav ne razlikujejo med seboj, ker imajo vsi isto ozadje.

nt: Nazaj k zadnjemu primeru: je obravnava v Salzburgu imela kakšne posebnosti, je obogatila Vaša tozadevna izkustva?

Dr. Grilc: Zadnja obravnava v Salzburgu je bila sigurno v gotovem oziru posebna obravnava. Dejstvo je namreč, da je državno tožilstvo v Celovcu zahtevalo delegiranje teh dveh postopkov proti dr. Mirku Messnerju in Janku Malleju v Salzburgu iz vzrokov javne varnosti. Državno tožilstvo v Celovcu je opozorilo na dejstvo, da bi lahko bile v Celovcu demonstracije in da bi bila tako motena glavna obravnava. Proti temu vzroku delegiranja so se obtoženci že svoj čas izpovedali. Kot branilec sem zato zahteval ponovno delegiranje na deželno sodišče v Celovec. Pri tem sem argumentiral predvsem z dejstvom, da imata obtoženca pravico, da se izvede kazenski postopek proti njima v slovenskem deželnem jeziku. To pravico pa jima odreka odločitev višjega sodišča v Linzu z dne 16. 5. 1978 v zadevi proti Štefanu Petjaku. Opozoril sem tudi na dejstvo, da ni opravičeno delegiranje procesa v Salzburg zaradi vzrokov javne varnosti. Opozoril sem, da takega vzroka nikoli ni bilo in ga tudi danes ni, delegiranje zaradi tega vzroka ne opravičuje narodnopolitična situacija na Koroškem. V tej zvezi je treba poudariti, da so bila moja izvajanja v nemških časopisih večinoma napačno interpretirana in celo NT je prevzel to napačno interpretacijo. Nisem govoril o tem, da je danes narodno-politična situacija uravnovešena, ampak sem opozoril, da vzroka za delegiranje zaradi javne varnosti nikoli ni bilo in ga tudi danes ni. S tem pa ni bilo rečeno, da je danes situacija na Koroškem boljša kakor leta 1976 ali 1977. Nadalje sem opozoril na dejstvo, da bo treba v teh postopkih zaslišati več kot 30 prič in da sodišče ne more zahtevati, da bodo vse priče prišle pred sodišče v Salzburg.

Posebnost je bila v tem, da je državni tožilec v Salzburgu podprl moj predlog v vsakem oziru. To je tembolj čudno, ker na eni strani državno tožilstvo v Celovcu zahteva delegiranje procesa v Salzburg, na drugi strani pa državno tožilstvo v Salzburgu podpira moj predlog za delegiranje nazaj v Celovec. V tem je treba poudariti, da je tako v Celovcu kot v Salzburgu državno tožilstvo podrejeno pravosodnemu ministru.

nt: Kako bo šlo naprej? Imajo procesi res tisto publiciteto, ki jim gre, ali pa je tako kot pri zadnjem, da vse piše le o že težko preglednem delegiranju, medtem ko v avstrijskih dnevnikih ni bilo nobene vrstice zapisano o tem, da je ustavno sodišče ugotovilo kršitev človekovega dostojanstva in osnovnih človekovih pravic, da pa bremenijo zatožno klop kljub temu žrtve (žandarmerijskega terorja) in ne tisti, ki so povzročili kršitev teh zakonov in pravic?

Dr. Grilc: Kako bo šlo naprej? Mi seveda pričakujemo ukinitev vseh teh sodnih postopkov proti koroškim Slovencem in ukinitev tudi odločno zahtevamo. Ne moremo namreč razumeti, da na eni strani govorijo avstrijski oblastniki o pomiritvi situacije, o zboljšanju meddržavnih odnosov s SFR Jugoslavijo, na drugi strani pa se morajo koroški Slovenci prej ko slej zagovarjati pred sodišči. Za 23. julij je bil nastavljen ponoven termin proti dvema koroškima Slovencema pred okrožnim sodiščem Wiener Neustadt. To glavno obravnavo pa so zopet odpoklicali z argumentom, češ da izvedenec ta dan nima časa. Vprašanje je, kdaj bodo nastavili nov termin.

V slučaju, da avstrijske oblasti dejansko niso in ne bodo pripravljene ukiniti te politične procese proti koroškim Slovencem, bomo morali skrbeti za to, da bodo dobili ti procesi tisto publiciteto, ki jim pripada. To se pravi, da jih bo treba postaviti ponovno v ospredje vprašanja slovenske narodne skupnosti in vprašanje kršitve ustavnih in mednarodnih določil.

Posebnost procesa proti Janku Malleju na primer leži v tem, da je ustavno sodišče spoznalo, da je bilo zadržanje žandarmerije v njegovi zadevi nezakonito, vendar stoji Janko Malle kljub temu pred kazenskim sodiščem. V tej zvezi je treba opozoriti na zadevo Janka Pippa, proti kateremu je postopek slej ko prej v teku, vendar je bil ustavljen kazenski postopek proti žandarjem, ki so Pippa precej močno ranili.

Pri vsem tem se moramo danes dejansko vprašati: Komu še služijo ti politični procesi?

„Ominozni" globaški župan proti Slovenski zadrugi

Zadnja nedeljska številka koroškega dnevnika „Kärntner Tageszeitung" na široko poroča v članku „Ein ‚ominöser' Grundverkauf torpediert Kindergartenbau!" o prodaji župnijskega zemljišča globaški Zadrugi. Članek (avtor je neznan) je poln pol- in neresnic; videti je, da ima globaška občina rdečega župana, videti je tudi, da hoče avtor članka nakazati, kako nesocialna je pač Zadruga...

KTZ poroča, da se socialistična frakcija zavzema že leta za zemljišče pri novi šoli, da bi tam dogradila komunalni center globaške občine. Menda, saj KTZ tako poroča, se je rdeča frakcija že več let zanimala za nakup tega zemljišča pri župniku Poschu in krškemu škofijstvu. Načrtovana je bila gradnja otroškega vrtca, v kolikor je to resnično, ni jasno, kajti SPÖ in župan Sadjak prej niso govorili nič o gradnji otroškega vrtca na tem arealu.

Nadalje piše KTZ, da je tudi občinski svet na svoji zadnji seji obravnala ta „ominozni" nakup zemljišča. Menda je kritično presodil postopanje cerkvenega urada in odgovornih pri Zadrugi.

Če je verjeti pisanju socialističnega lista, res ni poteklo vse jasno in čedno; ni pa verjeti pismu pri KTZ.

Dejstvo je, da je kupila Zadruga „ominozno" zemljišče. Areal je Zadruga kupila s privoljenjem škofijskega ordinariata od globaške župnije.

Kot piše KTZ, je župan Sadjak na zadnji občinski seji rekel, da je občina že pred leti izrazila željo, kupiti zemljišče, ko je odkupila župniji parcelo v bližini omenjenega, da bi tam dogradili komunalni center s šolo, otroškim vrtcom,... Župan Sadjak je priznal, da „mu je težko", ker je bila Zadruga hitrejša. Ta bi morala vedeti za načrte občine, je še dodal.

Medtem je Sadjak menda že protestiral pri župniku Poschu in škofijskemu ordinariatu, ker gre za afront proti občini. Misli, da bi se projekt Zadruge dal uresničiti tudi na drugemu prostoru v Globasnici. (Pač ne ravno na arealu načrtovanega „komunalnega centra". Tam slovensko podjetje res nima prostora!)

Sadjak je izrazil pomisleke, da sedaj nikakor ne more prevzeti garancije, da se bo otroški vrtec v bližnji bodočnosti sezidal. Sedaj menda ni več prostora za otroški vrtec, ki je trenutno našel svojo streho pod staro ljudsko šolo, kateri je priključeno tudi veliko igrišče.

Slovenski občinski odbornik Gregorič ve za drugo resnico. Gregorič je izrecno poudaril, da o takšnem projektu nikoli ni bilo govora na občinskih sejah; župan Sadjak o tem tudi nikoli ni informiral kakšnega občinskega svétnika. Nadalje je rekel, da bo tudi projekt Zadruge občanom v prid, ker bo olepšal celotni prostor. Nikakor pa ni izključeno, da globaška občina ne bi gradila otroškega vrtca, ker je v bližini župnišča še dosti primernega prostora. Na to ugotovitev mu je župan Sadjak odvrnil, da bi moral vedeti, to zemljišče je namenjeno za pokopališče in je še dodal, da je za graditev otroškega vrtca potrebnih 5000 m².

Občinski svétnik Oberhauser (ÖVP) je med obravnavo o zemljišču kritiziral županov stil informacije drugih frakcij. Očital mu je, da druge stranke sploh ne informira. Ta zadeva ni prvi tak primer. Hotel je izraziti, da župan ni voljan sodelovati z drugimi, tako da ta očitek ne pade na EL, ampak na župana.

Da ugotovimo, SPÖ je nakup zamudila, ni potrebne nobene polemike. Zadruga bo ustvarila zadružni center, ki bo v prid vsem občanom. Sedaj je odvisno od županove frakcije, ali bo sodelovanje možno ali ne, ako bo spodletelo, gotovo ne bodo krivi slovenski občinski odborniki ali zastopniki Zadruge, kajti le-ti so že pokazali voljo za sodelovanje.

Radi bi pa vedeli, ali je treba v globaški občini vprašati župana Sadjaka, če hočeš kupiti kakšno zemljišče?!

Rož - Podjuna - Žilja

● **MOKRIJE**

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ iz Dobrle vasi je prirejalo v nedeljo, 8. julija 1979, pri Hojniku v Mokrijah slovenski pevski koncert za letoviščarje. Sodelovala sta mešani pevski zbor „Srce“ iz Dobrle vasi ter trio Korotan.

Martin Pandel je pozdravil vse goste v holandskem jeziku in orisal kratko zgodovino koroških Slovencev. Številni gostje so se odzvali povabilu in se ob koncu programa zahvalili prireditelju za prijetni kulturni večer z bučnim aplavzom.

● **ŽITARA VAS**

„S pesmijo in plesom v poletje“ je bilo geslo prireditve SPD „Trta“ v nedeljo zvečer pri Rutarju v Žitari vasi. Spored sta oblikovala moški zbor „Trta“ in ženski oktet „Obir“ z ubranimi domačimi slovenskimi pesmimi. Gostje, tujci in domačini, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, so močno ploskali k uspešnemu nastopu obeh pevskih skupin. Posamezne točke programa je povezoval Stanko Wakounig. Nato so zaigrali za ples „Veseli Vandrovčki“ iz Kanade. Njihov nastop je navdušil vse goste in je nepozaben tako za nas Korošce, kot tudi za kanadske Slovence. Z njihovim nastopom med koroškimi brati je znova dokazal, da smo Slovenci, kjerkoli živimo, ena sama velika družina.

● **ŠENTPRIMOŽ**

Izredno dobro je uspel kulturni večer, ki ga je priredilo SPD „Danica“ v soboto zvečer pri Voglu v Šentprimožu. Mešani pevski zbor „Danica“ in trio „Korotan“ sta s slovenskimi pesmimi in melodijami razveselila številno publiko.

Marjana Polcer pa je s citrami zaigrala nekaj domačih melodij in s tem dala večeru posebno vzdušje. Posamezne točke programa je povezoval Stanko Wakounig. Za godbo so poskrbeli „Fantje izpod Obirja“. Gostje, tujci in domačini so preživeli lep in zabaven večer in se nastopajočim zahvalili z močnim aplavzom.

● **ŽELEZNA KAPLA — ŠENTLENART**

Izredno slovesnost so Kapelčani obhajali preteklo nedeljo. Velika množica se je zbrala ob idilični šentlenarški cerkvici, ki leto za letom prikliče mnogo turistov in tudi domačinov, ki znajo odpreti oči za lepoto kraja ob vznožju Ušove.

Bajdlnov oče so darovali šentlenarški cerkvi nov zvon. Precej velik je, saj tehta 735 kilogramov. Prelat Zechner so ob asistenci g. župnika Mesnerja posvetili nov zvon, ki bo na čast sv. Lenarta napolnil kapelške grape, vabil in opominjal, da je človeško življenje lepo, da sme biti bogoslužje. Če bi Bajdlnovega očeta vprašali, zakaj so kupili novi zvon, bi morda odgovorili: poln sem vprašanj, na katere ne znam odgovoriti... Veliko čutim v svojem srcu: hvaležnost, zahvalo, prošnjo, osamelost, prisotnost Njega. Vsak, ki pride v Šentlenart, čuti, da stara turška konjska kopita govorijo, da so nekoč ljudje bežali v okolje Šentlenarta, danes prihajajo, ker doživijo mir in skupnost. Kapelški pevci, ki so se zjutraj vrnili iz Trsta, so s svojim petjem doprinesli, da je bil dan v Šentlenartu poln doživetja za vse navzoče. Že danes vabimo vse znance in prijatelje Šentlenarta, da se udeležijo v nedeljo, 5. avgusta, tradicionalnega šentlenartskega žegnanja. Bajdlnovemu očetu pa gre zahvala; želimo, da bi ostali zdravi in veseli in ob zvonu čutili vso srečo življenja.

LEV DETELA:

Jugoslovanske gledališke skupine se uveljavljajo na Dunaju

Konec junija in v začetku julija je doživelo avstrijsko glavno mesto Dunaj več zanimivih gledaliških prireditev nadregionalnih razsežnosti. Tudi več jugoslovanskih gledaliških skupin je v tem času bistveno doprineslo k poživitvi predpoletnega pestrega kulturnega programa, ki je posebno razsežen zlasti v času tako imenovanih „Dunajskih slavnostnih tednov“ v maju in juniju.

V dunajskem „Akademietheatru“, ki je v resnici podružnica znanega Burgtheatra, je tako v okviru kulturne izmenjave med Jugoslavijo in Avstrijo nastopilo beograjsko gledališče „Atelje 212“ z dvema zanimivima predstavama. Prvi dan so v srbohrvaškem jeziku prikazali igro „Pri lepem razgledu“, ki jo je napisal znani avstrijski dramatik Ödon von Horvath, ki velja za očeta moderne ljudske zahtevnejše igre na nemškem jezikovnem področju. Drugi večer, 19. junija, je isto beograjsko gledališče predstavilo moderno igro mlade srbske avtorice Milice Novković. „Kamen za pod glavo“ — tak je naslov v Jugoslaviji zelo znanega in večkrat uprizorjenega nagrajenega dela — je mračen, plastičen in konsekventen prikaz razpada patriarhalnih razmer na srbskem podeželju. Delo je delno naturalistično in delno tudi poetično-metafizično obarvano in je zanimivo tudi iz jezikovnih ozirov, saj je napisano v neke vrste arhaičnem srbskem dialektu, ki pa je verjetno celo za srbskega poslušalca delno težko razumljiv. Razseženosti svojevrstne igre Milice Novković, ki je predstavi osebno prisostvovala, tako drugačne od običajnega gledališkega podjetja na nemškem jezikovnem prostoru, so poleg težko umljivega jezika, ki pa so ga simultano prevajali v ne vedno adekvatno visoko nemščino, bile dokaj velika zapreka za pravilno razumevanje dela. Kljub temu je na primer gledališki kritik dunajske „DIE PRESSE“ še dovolj jasno izluščil iz eksotične gledališke snovi protipatriarhalično ost tega primera najnovejše srbske dramatike.

V okviru izmenjave med ljubljansko Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo in dunajskim gledališkim Reinhardtovim seminarjem so ljubljanski študentje četrtega letnika dramske igre pod vodstvom docenta Zvoneta Šedlbauerja uprizorili klasično in moderno grotesko poljskega avtorja Slavomirja Mrožka „Tango“. V režiji Janeza Pipana so mladi igralci Jana Habjanova, Miloš Battelino, Alojz Cerjak, Zvone Hribar, Maja Bohova, Silva Čušinova, Pavel Ravnohrib in Bine Matoh podali dovolj prepričljivo sliko moralnega poloma sodobnih družbenih aparatov, kot se zrcali na primeru malomeščanskega družinskega življenja in umiranja. Vsekakor lepa predstava še zelo mladih igralcev, ki prepriča tudi potem, ko jo primerjamo z Mrožkovim „Tangom“ in njegovo uprizoritvijo v dunajskem „Gledališču v Josefstadtu“ pred dobrimi desetimi leti. Sicer je res, da so ljubljanski igralci zaigrali Mrožkovo grotesko deloma premalo distancirano, premalo morbidno; marsikaj, kar pomeni propad in razpad, je zvenelo igrivo veselo, mladostno, radostno, vendar je predstava ljubljanske „Akademije za gledališče, radio, film in televizijo“ pokazala v celoti premišljen, izrazit, tekoč in odprt ironičen gledališki način.

Mrožkov „Tango“ je bil na Dunaju na sporedu 25. in 26. junija. Na mednarodnem festivalu mladinskih gledališč, na katerem v juniju in juliju nastopajo številne skupine iz Amerike, Anglije, Nemčije, Avstrije, Poljske, Češkoslovaške in Jugoslavije, pa je nedavno mladinsko gledališče iz Mostarja v Jugoslaviji uprizorilo politično igro Bertolda Brechta „Mož je mož“.

Jeseni bo na Dunaju gostovala ljubljanska Drama s tremi predstavami. Med drugim bodo predstavili deli hrvaškega avtorja Miroslava Krleža in mlajšega slovenskega dramatika Dušana Jovanoviča, medtem ko bo v zameno dunajski Burgtheater nastopil v Ljubljani.

Očitno je, da postajajo kulturna srečanja na srednjeevropskem prostoru vedno pogostejša. Nedavno je na Dunaju uspešno gostovala Slovenska filharmonija iz Ljubljane, v dvorcu Belvedere pa so prikazali dela slovenskih impresionističnih slikarjev. To so lepi kulturni podvigi, ki jih v prihodnosti ne smemo zanemariti.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 200.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

RTV LJUBLJANA: ŽIVE NAJ VSI NARODI

Tretja oddaja te serije, ki bo v nedeljo, 22. 7. 1979, ob 20.40 uri, nosi naslov „Severni Slovenci od 1. svetovne vojne 1914—1918 do Hitlerjeve zasedbe Avstrije leta 1938“.

O pomenu senžermenske pogodbe za usodo koroških Slovencev bo govoril ljubljanski akademik dr. Fran Zwitter. Nadalje bosta govorila znana znanstvenika Tone Zorn in Dušan Nečak o razvoju in zapletkih na Koroškem.

● **SLOVENJI PLAJBERK**

Aktivnost naših slovenskih društev se vedno bolj veča. Skoraj vsako soboto imajo v naših turističnih krajih kako zanimivo prireditev in s tem seznanjajo letoviščarje z našo slovensko koroško kulturo. V soboto zvečer je priredilo SPD „Vrtača“ kulturni večer pri Sereinigu v Podnu. Številni domačini in letoviščarji so napolnili dvorano do zadnjega kotička in prisluhnili udobnim melodijam tamburašev iz Hodiš pod vodstvom Dorice Sabotnik. Program je še popestril domači „Plajberški kvartet“, ki je zapel slovenske domače in nekaj nemških pesmi. Danica Čertov pa je razvedrila občinstvo s kitaro in s petjem. Program je bil občinstvu zelo všeč in zahvalili so se aktivistom z bučnim ploskanjem.

FILM O PROBLEMIH GORSKIH KMETOV V ŽELEZNI KAPLI

V nedeljo, 8. julija, zvečer, je evropska kooperativa Longo mai v Železni Kapli predvajala film o problemih gorskih kmetov in o alternativah, kako pospeševati produktivnost teh kmetov.

Prava tematika filma pa ni prišla prav do izraza, ker se je v precejšnji meri povezala s politiko, in to je v tem sklopu motilo. Vsekakor se je opazila neka prikrita zmedenost, katere se kooperativa v tem kratkem času bivanja na Koroškem še ni otresla.

PRIREDITVE

PESTRI VEČER

Prireditelj: SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu
Čas: petek, 20. 7. 1979, ob 20.00
Kraj: pri Francu Piceju na Žamanjah
Spored oblikujejo:
Trio Korotan s pevci
Moški zbor SPD „Vinko Poljanec“

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: SPD „Srce“ v Dobrli vasi
Kraj: kulturni dom v Dobrli vasi
Čas: nedelja, 22. 7. 1979, ob 20.00
Nastopajo:
Mešani pevski zbor SPD „Srce“ v Dobrli vasi
Folklorna skupina SPD „Srce“ v Dobrli vasi
Ansambel Hanzija Artača

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na

IZLET NA SEDLO SKRBINA V KOŠUTI

v nedeljo, 22. 7. 1979.
Zbirališče in odhod ob 8. uri izpred gostilne Skrbina, pd. Malej v Selah-Srednjem Kotu. Vodil bo Franci Kropivnik, pd. Gašper iz Zgornjega Kota.

KULTURNI VEČER

Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni
Čas: petek, 27. 7. 1979, ob 20.00
Kraj: Urank-Wutte Janez v Veselah
Spored bodo izvajali:
Folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple
Mešani pevski zbor SPD „Danica“
Za ples bo igral ansambel „Obir-kvintet“ iz Železne Kaple

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA OBVEŠČA

Likovna kolonija „Vuzenica 79“ bo letos med 11. in 25. avgustom. Mladi likovniki se bodo letos urili veščin grafike, seveda pa bo med bivanjem v Vuzenici ob Dravi tudi dovolj časa za izlete in kopanje. Tako bodo imeli priložnost nekaj lepega ustvariti in kot spomin prinesti s seboj domov. Udeleženci kolonije naj bi bili stari vsaj 10 let. Navzgor ni omejitve, vendar običajno sprejemamo udeležence do 20. leta starosti.
Zadnji rok prijave 25. julij 1979. Prijave pošljite na naslov: Slovenska prosvetna zveza, 9020 Celovec, Gasometergasse 10/1, (tel.: 0 42 22 - 32 5 50).

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na uprizoritev
Mikelnove dramatizacije novele koroškega pisatelja Prežihovega Voranca
SAMORASTNIKI
v soboto, 4. 8. 1979, ob 19.30 in v soboto, 11. 8. 1979, ob 19.30 na prostem (v bližini Vazarja) v Spodnjih Vinarah pri Šentprimožu v Podjuni
V primeru slabega vremena bosta predstavi v nedeljo, 5. 8. 1979, in nedeljo, 12. 8. 1979, ob istem času in na istem prostoru.

Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“ na Kostanjah vabi na

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

Prireditelj: SPD „Drabosnjak“ na Kostanjah
Čas: sobota, 4. 8. 1979, ob 20. uri
Kraj: kulturni dom v Vrbi
Sodelujejo:
Ansambel Hanzija Artača
Mešani pevski zbor in dekliški oktet iz Sel pod vodstvom Francija Čertova
Folklorna skupina iz Sel pod vodstvom Mire Oraže

SPD „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabi na

POLETNO NOČ

ki bo v soboto, 28. 7. 1979, ob 20.00 v šotoru za občino v Šentjakobu v Rožu.
Igra znani ansambel „Fantje treh dolin“.

SPD „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

POHOD NA PECO

ki bo v nedeljo, 22. 7. 1979. Zbirališče ob 7. uri pri gostilni RIEPL v Lepeni-Podpeci.
Vsi domačini, gostje in ljubitelji gorá prisrčno vabljeni!
Odbor

SPD „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN

ki bo v nedeljo, 29. 7. 1979, v Železni Kapli.
Spored:
13.30: Godba na pihala (koncert na zbirališču pred glavno šolo)
14.00: Povorka sodelujočih folklornih skupin iz Koroške in Slovenije do hotela „OBIR“ in tam folklorni nastop
Sledi ples na prostem z ansamblom „Obir-kvintet“
Gostje in domačini prisrčno vabljeni!

KASETE MOŠKEGA ZBORA SPD „KOČNA“ dobite pri odbornikih SPD v Svečah, na tajništvu KKZ in v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu. Cena 100.— šilingov.

DOM v TINJAH

Od nedelje, 22. 7. 1979, ob 15. uri do sobote, 4. 8. 1979, ob 11. uri

TEDNI DOPUSTA Z IZOBRAŽEVALNIM PROGRAMOM

(prednost družinam s številnimi otroki)
Prireditelj: Kat. družinska zveza, Dunaj

V ponedeljek, 23. 7. 1979, ob 20. uri

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

„Lepa koroška domovina“
Predavatelj: dir. Erich Stenutz

V četrtek, 26. 7. 1979

ROMARSKO POTOVANJE H GOSPE SVETI, V KRKO, MINIMUNDUS

Voditelj: g. Sedlaček

V nedeljo, 29. 7. 1979, ob 20. uri

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

„Druga Koroška — umetnost in zgodovina kot sooblikovalki dežele“
Predavatelj: dir. Erich Stenutz

PASIJONSKE IGRE V ERLU NA TIROLSKEM

11. avgusta 1979: Pasijonsko potovanje v Erl za župnije: Suha, Žvabek, Globasnica, Nonča vas, Pliberk, Šmihel, Kazaze.

18. avgusta 1979: Pasijonsko potovanje v Erl za župnije: Železna Kapla, Rebrca, Žitara vas, Galicija, Mohliče, Kamen, Tinje.

JESENSKO ROMARSKO POTOVANJE V NEVERS IN LURD — septembra — vodi Pater Jakob, vozi Sienčnik.

V „Nedelji“ smo objavili to potovanje. Nastala je sprememba z ozirom na čas. Šli bomo teden dni pozneje. Zato so možne tudi še prijave, toda **najkasneje do prvega avgusta.** Prijav je že toliko, da bomo morali vzeti večji avtobus.
Stane 5000.— šilingov. Pišite na naslov: P. Jakob, Pfarrhaus Lind ob Velden, 9220 Velden.

Kmečka ohcet v Ljubljani

Ljubljana je bila od 8. do 15. julija prizorišče znane Ohceti v Ljubljani, ki je nadaljevala po nekajletnem odmoru tradicijo Kmečke ohceti, v nekoliko spremenjeni, očiščeni, a zato v veliko bolj bogati in mikavni podobi. V teh dneh je bilo mnogo prireditev, vsaka od njih je bila po svoje srečanje s kulturnim izročilom našega ljudstva. Razstave, koncerti, plesna srečanja... V Ljubljano so se zgrinjale folklorne skupine iz raznih slovenskih pokrajin, a tudi iz drugih republik in iz marsikatere tuje in prijateljske dežele, z njimi pa mladi pari, izbrani zato, da so se dali v soboto, 14. julija 1979, na veliki ohceti v Ljubljani ljubljanskemu matičarju vpreči v sladki zakonski jarem.

„Ohcet v Ljubljani naj doprinaša k tesnejšemu sodelovanju z mesti, s katerimi nas vežejo tradicionalni in prijateljski delovni stiki, naj vzpodbuja nova spoznanja in odpira vrata širjenju sodelovanja. Prireditev nas povezuje, zbližuje in doprinaša, da živimo med seboj kot prijatelji in se tako zavzamemo za mir, sodelovanje med narodi, za srečnejši svet demokracije in svobode." To so bile besede predsednika Skupščine mesta Ljubljane Marjana Rožiča in res je bilo tako vzdušje v soboto v Ljubljani. Dvanajst parov iz Slovenije, Hrvaške, Makedonije, Srbije, Avstrije, Češkoslovaške, Italije, Švice in ZR Nemčije je sklenilo na ta dan zakonsko zvezo. Z vsakim parom je prišla kaka folklorna skupina, ki je nastopala v Ljubljani. 2000 narodnih noš je občudovalo 10.000 gledalcev, domačini in gostje, ki so se zbrali v soboto v Ljubljani, da bi se udeležili tega izrednega praznika Slovenije.

Letošnja Ohcet v Ljubljani je bila ubrana na pomurske strune. Vsaj nekaj tega poudarka je bilo skorajda v vseh prireditvah tega tedna. V znamenju pomurske šegavosti je potekla tudi velika svatovska gostija, potem ko je svatovski sprevod pospremil novoporočene zakonce skozi Ljubljano na Gospodarsko razstavišče.

Dva para iz Celovca sta zastopala Avstrijo na tej znameniti ohceti. Folti Hartman in Marica Tischler sta si v soboto popoldne v Ljubljani obljubila večno zvestobo. Folti Hartman, sin znane kulturno aktivne družine Hartman iz Škocijana, je po poklicu elektrotehnik. V prostem času sodeluje pri pevskem zboru SP „Danica" in pri prevalskem kvintetu, poje pri Hartmanovem kvartetu, katerega vodi njegov oče Folti Hartman. Njegova žena Marica, hčerka znanega odvetnika dr. Janka Tischlerja in gospe Marije Tischlerjeve, poučuje v ljudski šoli v Hodišah. Aktivna je v pevskem zboru „Jakob Petelin-Gallus". Marica nadaljuje tradicijo Tischlerjeve družine na Slovenski gimnaziji, kjer poučuje telovadbo. Marica je vnukinja rajnega dvornega svétnika dr. Joška Tischlerja, očeta Slovenske gimnazije.

V Ljubljano sta jih pospremila folklorni skupini društva „Zarja" iz Železne Kaple. Poročila sta se v pristnih ziljskih narodnih nošah. Prekmurski par jima je podaril najbolj originalen prezent — zibelko in dve izrezljani štorklji. Upamo, da bosta štorklji kmalu prinesli naraščaj, da zibelka ne bo ostala prazna. Zdaj mladoporočeni par uživa medeni teden z ostalimi pari ljubljanske ohceti v Portorožu.

Številnim čestitkam se pridružujeta NSKS in NT ter želita novoporočencema veliko sreče v zakonu.

Mladinski center na Rebrci

Od prvega tedna počitnic naprej je Komenda polna otrok in mladincev, ki preživljajo svoje počitniške dneve.

Preteklo sredo in četrtek pa so bili gostje Komende mladinci KAJ — Katoliške delavske mladine. Dva večera so uporabili, da spoznajo gospodarsko situacijo dvojezične Koroške. Prvi dan je mag. Franc Wedenig predočil zelo realistično sliko gospodarskega stanja, v katerem se nahajajo prebivalci južne Koroške. Med drugim je značilno, da nimamo dosti delovnih mest, premalo je podjetij, preveliko je še število malih kmetov, mnogi se morajo voziti zelo daleč do delovnega mesta; posebnost pa je politična situacija. Zanimivo je bilo, ko je naslednji dan skupina mladincev povpraševala ljudi po Dobrli vasi in Železni Kapli, kako vidijo domačini situacijo, da se mnogi tega stanja sploh ne zavedajo. Mnogi so napačno informirani, nekateri pa so do gotove mere že resignirali. Posebnost je tudi v tem, da so mnogi mladinci podlegli mamilom. V velikovškem okraju jih je menda 60, ki jemljejo redno hašiš in druga mamila. V četrtek zvečer pa so mladinci imeli priložnost, da v živi diskusiji s predsednikom Narodnega sveta dr. Matevžem Grilcem in deželnim poslancem Usterjem preverijo izkušnje. Župan Lubas na žalost ni bil navzoč.

Dr. Grilc je narisal situacijo, v kateri se nahajajo naši ljudje. Pogled nazaj pove, da so nacionalni krogi že mnogokrat preprečiti naselitev večjih delovnih obratov (npr. Gorenje). Zelo jasno je podčrtal, da je treba odpreti naši mladini prave perspektive, da bodo optimistično gledali v bodočnost, da bodo imeli občutek, da se splača ostati v domačem kraju. Deželni poslanec Leo Uster je nakazal dejstvo, da manjka med nami mnogo finalnih obratov. Idealno bi bilo, da bi ne imeli samo tovarno celuloze, ampak še tovarno, ki bi izdelovala papir.

Kar se tiče stranke ÖVP, je izjavil, da on kot njen zastopnik pozdravlja vse inozemske obrate (tudi jugoslovanske), ki med nami investirajo. Dodal pa je, da to ni idealno stanje. Dr. Grilc je menil, da je prvič javno slišal iz ust zastopnika ÖVP, da pozdravlja tudi investicije Jugoslavije med nami. Mladinci Katoliške delavske mladine se bodo še naprej bavili z vprašanjem dvojezične Koroške. Domača atmosfera Komende je doprinesla, da sta oba večera bila za navzoče zelo prijetna.

Veseli smemo biti dejstva, da se mladinci, ki so prišli iz vseh dežel Avstrije in tudi iz Nemčije, bavijo z vprašanjem, ki je za nas tako življenjsko važno.

Nova knjiga Leva Detele

Pri dunajski založbi Rhombus je izšla nova nemška knjiga Leva Detele „Imponiergebärden des Herrschens".

Da prideš z deli Leva Detele na jasno, je treba poznati prejšnje knjige slovenskega pisatelja, ki živi na Dunaju; treba je vedeti za „Erfahrungen mit Gewittern", „Legenden um den Vater", „Die Königsstatue", ker je gradil na podlagi teh knjig svojo novo. Na satirično umetnost tega pisatelja se moraš navaditi. Vizije, ki jih posreduje bralcu, imajo velike dimenzije, njegova surealistična optika zna rešiti problem o kvadraturi kroga. Njegove figure iluzionarnih bogov in vladarjev se dajo projecirati na realne figure iz vsakdanjega življenja.

Nekaj pa je nedvomljivo: tudi Lev Detela je — kot mnogi drugi pisatelji — naslednik velikega umetnika Franza Kafke.

Detela posreduje bralcu s svojimi modernimi teksti novo stvarnost današnjega sveta.

Pismo bralca:

„Die schlechteste Frucht ist eben nicht, an der die Wespen nagen"

Pod zglavjem „Oteski in opilki" je „mladje" 1979/34) prineslo tudi nekaj kritičnih, ali bolje nekritičnih pripomb o spisu „Križ s križi" Valentina Polanška, ki ga v podlistku objavlja celovški „Naš tednik". Ko človek prebira stavek za stavkom mladjevskega sotrudnika, ne more mimo ugotovitve, da je besedilo Valentina Polanška označeno kot „do kraja neumetniško in neoblikovano" le zato, ker izhaja v „Našem tedniku", medtem ko je Polanšek celo predsednik Slovenske prosvetne zveze (SPZ), ki velja za napredno usmerjeno in izdaja svoje lastno glasilo tednik „Slovenski vestnik".

Valentin Polanšek, pisatelj in pesnik naprednih idej, si je drznil zagrešiti „krivoverstvo", ko je dal tedniku, glasilu krščansko usmerjenega sveta (NSKS) v objavo svoj spis. Pa ne le to, mladjevski kritik natančno ve, da so „kvalitetne" zahteve pri „Slovenskem vestniku" le nekoliko višje kot pri „Našem tedniku". Ve tudi, da „Slovenski vestnik" ni pripravljen plačevati za „tako besedilo, nametano na kilograme papirja" in d je bilo Polanškovo besedilo „marsikje ponudeno in zavrnjeno povsod, kjer zahtevajo količkaj kvalitete".

Tako hude trditve bi na vsak način terjale podkrepitve, utemeljitve. Toda tega v mladjevski oceni Polanškovih „Križev s križi" manjka. Mladjevski kritik ima sicer pravico do svojega mnenja, vendar pa se mora to mnenje nanašati na delo, ki ga ocenjuje, ne pa da daje stranskim in povrh vsega še nepreverjenim stvarem večjo težo kot spisu samemu. Taka merila ne morejo biti podlaga za resno kritiko.

Osebno moram reči ravno nasprotno od tega, kar trdi kritični mladjevec, namreč da me Polanškov „Križ s križi" zanima. Doživljanja slovenskega dijaka v rajhovski šoli. Memoarski spisi v slovenski književnosti so več kot skromni, zato je Polanškov spis pomemben prispevek te vrste slovenskemu slovstvu.

Umestno se mi tudi zdi, da ga objavlja v „Našem tedniku", predvsem zato, da spozna njegovo pisateljsko ustvarjanje tudi tisti del slovenskih bralcev, ki drugih slovenskih listov ne bere.

Ker književnost ni samo ene vrste npr. leposlovje, ampak tudi spominska, poučna, večerniška itd., ni mogoče uporabljati samo enega merila za presojo njene kakovosti, še posebno ne, če je to merilo ideološko pogojeno. Nedolgo tega je tržaški „Novi list" zapisal, da Slovenci vse do danes nimamo dobrega kriminalnega romana. V resnici ga je prav tako težko ali pa še težje napisati kot leposlovno povest oz. roman. Isti list je tudi sodil, da sedanje angažirano pisanje na Koroškem ne poraja zares kakovostnih književnih spisov, saj mu gre prvenstveno za agitacijo, za rušenje vrednot, posebno verskih, in ne za književnost kot tako. V sicer zdravem prizadevanju, ustvariti nekaj novega, bolj modernega na polju koroškoslovenskega slovstva, je velik del piscev zašel v nasprotno skrajnost, v odtujevanje domačemu človeku; v poskus nekake avantgarde, ki pa niti izvirna ni, saj po slogu in duhu le preveč izraža podobne težnje iste idejne smeri v nemškogovorečem prostoru. Ali pa je to mogoče golo naključje?

Kar zadeva sam list „Naš tednik", ki je skupaj s Polanškom postal žrtev nemilostne sodbe gorečnostnega kritika v mladju, je treba priznati, da bi bilo treba v njem še marsikaj izboljšati: prevelike črke in naslovi, ki zavzamejo preveč dragocenega prostora, zato premalo drobnih novic, ki list popestrijo; raba glagola „pustiti" po nemškem zgledu, uporaba četrtega namesto drugega sklona pri zanikanju; nedosledna raba krajevnih imen kot Šentjakob, namesto mnogo bolj jasnega in izvirnega Št. Jakob; pa še kaj.

Toda prav letos je ta list oblikovno in vsebinsko tako zelo napredoval, da ga je šteti danes med najboljše slovenske tednike. Že ko je Peter Millonig objavil v lanski božični številki svoje razmišljanje „Načrt za jutri", sem imel občutek, da se bo na področju obveščanja med koroškoslovensko srenjo nekaj premaknilo. Odkar pa je list začel objavljati lastne komentarje k vsakdanjemu dogajanju, se je v njem zvrstilo toliko odličnih peres — Millonig, Ferk, Zablatnik, Wakounig, Habernik..., — ki pomenijo pravo obogatitev za slovensko časnikarstvo. Slovenski Korošci so doslej le preveč skrivali svoje talente.

Najbolj uspela je letos gotovo tednikova številka za 30-letnico Narodnega sveta, v kateri so spregovorili dr. Inzko, dr. Vospernik, dr. Grilc, prinaša nekaj spodbudnih vesti, igrivo prisrčno pismo učenke 5. razreda, pa spet potratno objavo kulturnih in drugih prireditev, toda med temi je spet odlično zamišljen plakat za nastop moškega pevskega zbora SPD „Kočna" v Svečah. Podobne plakate smo pri nas že večkrat občudovali, saj tako uspelih ne najdemo danes nikjer na Slovenskem. Potrebno bi jih bilo zbrati v posebni knjigi.

Prepričan sem, da bo tednik v prihodnje še bolj napredoval in v tej želji vas iskreno pozdravljam, dr. Jožko Šavli — Gorica (Italija).

Zanimiva dokumentacija

(Nadaljevanje z 2. strani)

ga. dr. Anica Petek, profesorica prirodopisa in kemije. Njeno delovanje je orisal Mirko Oraže. Poročiloma o letošnji zaključni akademiji (Ivana Kampuš) in slavistično-pedagoškem seminarju (dr. Janko Zerzer) sledi ponatis predavanja „Beseda in duh v slovenski kulturi", s katerim je tržaški rojak, pisatelj Alojz Rebula, zaključil letošnji slavistično-pedagoški seminar. Profesor dr. Anton Feinig poroča o hišnih in ledinskih imenih v Velinji vasi pri Bilčovsu, dr. Anton Wutte pa je prispeval oceno učbenika „Zgodovina Slovencev", ki ga je napisal dr. Valentin Inzko. Isti avtor je tudi podal poročilo o lanskem decembrskem zborovanju zgodovinarjev v Salzburgu. O razstavi „Izselitev koroških Slovencev 1942—1945" (bila je lani decembra v gimnazijski avli) piše dr. Dana Zwitter-Tehovnik, ki je razstavo tudi pripravila, dijakinja Tatjana Feinig (7. B razred) pa o seminarju za sodobno zgodovino na Dunaju (decembra lani). O politični izobrazbi kot novem učnem principu piše Štefan Pinter, o poklicnem posvetovanju na šoli dr. Stanko Čegovnik, Jožko Kovačič pa o glasbeni dejavnosti. Poročilu o dunajski akciji obeh sedmih razredov sledi še poročilo o počitniškem potovanju julija 1968 (Marica Kušej, 6. A razred). Naslovno stran in ovitek je pripravil, kot že vsa prejšnja leta, dipl. inž. arh. Janez Oswald.

JO HANNS RÖSLER:

Očala

Potrebujem očala, predpisal mi jih je zdravnik. Vzel sem klobuk in dejal svoji ženi Kitty:

„Grem k optiku."

„Čemu, Johannes?"

„Želim si kupiti očala."

Kitty je nehala brisati prah.

„Kupiti, Johannes?"

„Seveda. Potrebujem jih. Slabo vidim."

„In zaradi tega hočeš zapravljati denar?"

„Kako pa naj sicer pridem do očal?"

Kitty mi je vzela klobuk iz rok.

„Mnogo načinov je, kako prideš do očal. Najbolje je, da greš v hotel in vprašaš vratarja, ali so mu oddali kakšna očala."

„Kako?"

„Enostavno rečeš, da si jih tam pozabil."

„Toda saj jih vendar nisem pozabil!"

Moja pametna žena me je potegnila za rokav:

„Dragi moj tepček! Saj veš, da v hotelih, kavarnah in restavracijah ljudje vsak dan pozabljajo toliko očal, da je vratar še vesel, če kdo sploh pride ponje."

Pameten mož ravna po nasvetih svoje žene. Šel sem torej k vratarju „Pri treh huzarjih" in ga vprašal:

„Ali je kdo oddal pri vas očala, ki sem jih pozabil, ko sem bil včeraj tukaj?"

Vratar je postal nenavadno prijazen. Gledal me je skozi svoja velikanska očala, nato jih je položil na mizo. Sklonil se je in iz spodnjega predala potegnil škatlo z očali. Vsebino je stresel pred menoj na mizo.

„Ali so med temi tudi vaša očala?" me je vprašal.

Sedaj sem lahko izbiral. Srce se mi je kar smejalo in vesel sem bil, da sem ubogal svojo pametno ženo. Pograbil sem najlepša očala z zlatim okvirjem, ki jih je morda pozabil kakšen generalni direktor.

„To so!" sem zaklical.

Vratar mi je vzel iz rok očala in dejal: „Ta očala prav gotovo niso vaša, so namreč moja!"

Nekoliko pobit sem šel v hotel „Pri štirih letnih časih".

„V tem hotelu sem pozabil očala. Vam jih je kdo prinesel?"

„Kakšna pa so?" je vratar hotel vedeti.

„No ja, takšna kot so pač očala."

Tudi tukaj je stala škatla z očali, ki so jih ljudje našli in prinesli. To je bil dober in drag hotel in temu primerna so bila tudi očala. Izbira je bila zelo težka. Dolgo sem izbiral, nato pa sem izbral najlepša.

Vratar je očistil stekla, nato pa mi je dal očala in dejal.

„Imate srečo. Ta očala so res zelo lepa."

Bil sem zelo vesel, zato sem mu dal precejšnjo napitnino.

Očala so bila zares zelo lepa, toda na žalost skozi nje nisem ničesar videl.

Žena me je vesela sprejela:

„No vidiš, pa si si zopet prihranil precej denarja!"

Toda jaz nisem bil tako zelo vesel:

„Saj nič ne vidim! Ta očala so zame mnogo premočna!"

„Se boš že navadil nanje!" me je potolažila žena. „To je prav tako kot s pretesnimi čevlji. Jaz imam nov klobuk, ti pa nova očala. Pojdiva na cesto in pokaživa se ljudem!"

Šla sva na sprehod.

Res nisem videl prav nič. Niti od tukaj do tam. Opotekal sem se poleg žene.

„Ali si pijan?"

„Ne, to so očala."

„Potrudi se vendar! Mož, ki je nosil ta očala pred teboj, se prav gotovo ni tako opotekal kot ti. Zato res niso kriva očala, ampak ti!"

„Odložil jih bom!" sem zagrozil.

Kitty me je zgrabila za roko.

„Pomiri se vendar, saj si videti prav sijajen. Ljudje bodo slednjič začeli misliti, da sem poročena z brazilskim diplomatom. Takšen, kot si zdaj, lahko greš v vsak hotel vprašat, če so morda našli kakšen klobuk, rokavice, dežnik ali plašč. Mnogo ljudi se oblači tako."

Storil sem, kot mi je svetovala žena. Odtlej sem vedno imenitno oblečen. Nosim klobuk, dežnik, rokavice in plašč po zadnji modi in tudi očala sem medtem že nekajkrat zamenjal, kajti tudi očala se z modo spreminjajo. Trenutno nosim očala citronsko rumene barve.

V hotelih in v restavracijah me že poznajo. Če kdo vpraša vratarja, kdo je tisti elegantni gospod, oblečen vedno po najnovejši modi, mu vratar uslužno odgovori:

„Veste, to je zelo raztresen profesor, ki zmeraj nekaj pozabi . . ."

„samoumevnost nesmisla"

Novo pesniško in prozno zbirko, ki sta jo izdala SLOVENSKI INFORMACIJSKI CENTER (SIC) in KOROŠKA DIJAŠKA ZVEZA (KDZ) konec junija, so avtorji predstavili v sredo, 11. julija, v celovški galeriji Hildebrand.

Uvodne besede je spregovoril prof. dr. Robert Saxer. Na kratko je podal biografijo in bibliografijo avtorjev in nato poskušal interpretirati pesmi in tekste. Razložil je na primer Kuessov aforizem „Im Fischgeschäft", ki se mu je zdel kot kratko in efektno situacijsko poročilo z jedrnatim, a močnim izročilom. Na podlagi Ferkovega nemškega teksta „Zwischen Heimatliebe und Eifersucht" je interpretiral KHD-jevsko ljubezen do domovine, kajti zadnja številka te „službe" je vsebovala tudi „lep in domoljuben" tekst, ki je izpovedal „močno in pristno ljubezen" nekega domovini zvestega človeka.

Po Saxerjevi prezentaciji so avtorji brali iz knjige. Publiki je bila zlasti dvojezičnost tega večera zelo prijetna.

Prezentaciji in branju je sledila diskusija, v kateri so avtorji razlagali nastanek pesmi ali proze, pa tudi tekst kot takšnega. Videti je bilo, s kakšnim zanimanjem je publika sledila branju.

Povabilu se je odzval tudi znani koroški pisatelj Peter Turrini, ki je na ta način znova dokazal svojo povezanost s koroškimi Slovenci. Poznamo ga predvsem po knjigah „ROZZNJOGD" in „SAUSCHLOCHTN". Pred kratkim pa je avstrijska televizija oddajala igro „DER TOLLSTE TAG". Nadaljevanka „ALPENSAGA" je še na programu.

Turrini je rekel, da se je tega večera zelo veselil, ker je slovenski življ pokazal močen življenjski impulz; rad bi pa videl, da bi bilo takšnih večerov še več.

POSKUSI ŠTIRIH

(janko ferk, maks domej, jože kuess, sigi hobel / samoumevnost nesmisla / das selbstverständliche des sinnlosen / pesmi proza / gedichte prosa; koroška dijaška zveza kdz / slovenski informacijski center sic; celovec, junija 1979)

Zbrali so se štirje, vsi letošnji maturanti Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu (8. A razred), in objavili svoje literarne poskuse. Posebnost je, da je knjižica dvojezična. Domejevi poskusi so napisani v slovenščini, Ferkovi v slovenščini in nemščini, Kuessovi in Hoblovi v nemščini. Pri vseh štirih je zaznati zavzemanje za ideale, ki jih današnja družba ogroža in osporava, kot so narod in materinščina, vera in življenje. Edino pri Ferku je občutiti poigravanje, deloma tudi zafrkavanje. Zlasti v Ferkovi nemški prozi zavzema važno mesto problem življenja njegovih virov in njegovih simbolov, drug krog, nič manj važen za človeka in njegovo življenje, pa je krog smrti (pokopališče kot kraj novega udejstvovanja, tudi polnega ostudnosti in odvratnosti). Ferk je v svojem izražanju včasih že tako direkten, da bo morda za občutljive okuse že malo hudo, toda po vsem, kar je bilo samo na Koroškem objavljenega, bi morali biti koroški slovenski bralci tega, pa še mastnejšega in bolj „duhovitega", zares vajeni.

Zaradi svoje drastičnosti v izražanju je Ferk v izpovedi tudi najmočnejši, zaradi številnih metafor in nenadnih asociacij ga včasih ni ravno lahko razumeti. V poigravanju z besedami in črkami kot najmanjšimi simboli (npr. moderni čas) je sicer dosegel nekaj efektov, a hlastanje po teh zunanjih efektih ne bi smelo biti premočno.

Bolj „konvencionalni" v uporabljanju besednih simbolov so Domej, Kuess in Hobel; moč v izražanju je največja v aforističnih prispevkih.

Kuess in Hobel se s to zbirko predstavljata prvič večjemu krogu

(Dalje na 8. strani)

Pesmi

slačenje spomenika

vse
postavljeno
v mestu celovec
se mi zdi
prazno
in
nesmiselno
zaprašeno
in
protinaravno

nesložno
s celovško kotlino
in
koroškimi slovenci

zmaju
je povsem
nerodno

janko ferk

0023

Ker smo vsi
zmotljivi,
je nujno
prisotnost bitja,
ki je nezmotljivo
nad našim
zmotljivim
ponosom.

maks domej

INRI

I esus opferte für seine
N ächsten sein Leben und
R ettete dadurch viele vor
I hrem sicheren Untergang

jože kuess

AN DIE ZUKUNFT

Ich hoffe,
nie so zu werden,
wie ich jetzt bin.

sigi hobel

Valentin Polanšek 21

Križ s križi

Profesor Strassar je predvajal Schuberta. Dijak je bil ponosen nanj, ker si je dejal: Pri njem se učim na klavir. Kako zna igrati. Samo prevelik prstan ima na desnici. Vidi se, da ga ovira. Če le more, ga v presledkih zasukava.

Kaj je Schubertovega igral, se zdaj ne spominja več. Drugače pa je bilo pri doktorju Rojsu, za katerega ni vedel, da je tak mojster na klavirju. Spet je mlada profesorica Irmgard napovedovala. Za Rojsa je izgovorila v spet tako pritajeno prijetnem glasu:

Robert Schumann: Sanjarjenje.

Dijak je sedel čisto blizu pianista. Požiral je njegove gibe in vsrkaval vase prečudovito osvajajočo ljubezensko moč mične skladbe.

Za 3. junij 1943 je predvajal profesor za telovadbo športne filme. Končalo se je s prikazi svetovnih prvenstev na olimpiadi leta 1936 v Berlinu. Dijak ni mogel verjeti, da ljudje res tako hitro morejo plavati. Ni še videl v resnici kaj takega. Začudeno so zrli mladinci tudi tekače ZDA, mešance in črnce. Po filmu je Sigfrid, ki je bil za dve glavi večji od letnikovega poprečja in je bil tudi starejši, zaupno dejal v svojem krogu:

— Olimpijskega prvaka črnca je firer odklonil . . .

Robert in njegova skupina se je približevala, pa je utihnil. Robert in Erih sta nosila najvišji hajotčin v razredu in sta še s tremi drugimi predstavljala dinst-elito letnika. Bili pa so v veliki manjšini. Ampak vsak je imel do njih drugačen odnos. K sreči niso bili v ospredju pri uspehih v šoli. V domu pa je stalno privedlo zdaj ta zapletljaj zdaj čisto nedolžna zadevica do komaj prikritih polarizacij. Dobro je bilo, da je zavzemal Sigfrid spravljivo tovariško stališče. Bil je vodja razreda, kar pa ni bil čin. Prihajal je nekod iz zgornje Zilske doline iz preprostih razmer in je tolmačil nacionalsocialistično idejo v zaupnem krogu kaj čudno.

Dasi je dijak na tihem štel samega sebe med nešportnike, se je tem bolj razvijal v rokometu, ki so ga v prvi vrsti gojili med mladinci. Pohvalil ga je celo Hiasl, ki je bil vnet pripadnik žoge.

Izpiti iz športnih dosežkov so bili dva dni pred zaključkom šolskega leta 1942/43. Že sredi maja nekje je zašušljalo med prvoletniki: Kdor ne zna plavati, bo zletel!

To je šlo marsikomu skozi mozeg, kajti od začetka šolskega leta se je število prav v 1. b vidno skrčilo; še pred božičem, kar po prvih tednih, so jih pognali nekaj. Po božičnih počitnicah jih je zopet nekaj zmanjkalo, tako tudi za polletje. Med njimi pa so bile klade, ne taki smrkolini, kot so bili petnajstletniki.

Kod so bili, kam so se djali?

Samo za enega črnolasca je vedel dijak, kako se je izjavljal in skomigal z rameni:

— Prostovoljno se javim k eses!

Kdo bo sedaj tlačil šolsko klop, ko gre za biti ali ne biti . . .

V resnici pa je bil črnolasec med tistimi, ki je na profesorjevo vprašanje tako samoumevno ostal dolžan odgovora. Vzhodnotirolski Karel je šepnil po tisti izjavi:

— Puhloglavci naj gredo na fronto, če niso za učenje!

Tako so junija bili neplavalci v velikih skrbeh. Čim je vreme dopuščalo kopanje, so se hodili učit plavat. Nekdo je odkril v Kokri pripraven tolmun, pa je spravil prijatelja plavalca s sabo in sta trenirala in trenirala . . . Vsako prosto uro. Drugi je izvohal gori blizu tržiškega železniškega mostu prod ob Savi. Njegova skupina in prijatelj-pomočnik so zahajali tja. Tisti, ki so izkašljali, izčofotali in dosegli vsaj dva do pet plavalnih tempov, so se upali že v mestno kopališče. Zagrizeno so se gnali in počasi le napredovali. Dijak je imel od radikalne metode za neplavalce na Osojskem jezeru za sprejemni izpit mačehovsko razmerje do vode.

Tukaj ponovno zahteva šola in usoda od njega ves napor in še več!? Neplavalci so spočetka drug pred drugim bahali o svojem napredovanju. Ko pa so bili še in še skupaj in se otepali neoprijemljive

TV AVSTRIJA
1. SPORED

NEDELJA, 22. julija: 15.00 Svetovno prvenstvo za motorna kolesa — 16.45 Pod večnim ledom — 17.30 Čebela Maja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 V letu otroka: Ime mi je Auadija in živim v Sudanu — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 19.50 Šport — 20.15 Vrelec — 21.45 Šport — 21.55 Tele-srečanje — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 23. julija: 10.30 Fra Diavolo — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Švicarska družina Robinson — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Šport ob ponedeljkih — 21.00 Trije angeli za Čarlija — 21.45 Poročila — 21.50 Šport.

TOREK, 24. julija: 10.30 Hčerka farmerja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Reptilije — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Srečolovci — 21.00 Kakor je vest zahtevala — 21.45 Zdravnik in ljuba živina — 22.35 Poročila in šport.

SREDA, 25. julija: 10.30 Privatno življenje Šerloka Holmesa — 17.00 Čarobna palica — 17.25 Tudi smeh je potreben — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Očetje cunj — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Kottan poizveduje — 21.30 Dežela in mesto — 22.00 Poročila in šport.

ČETRTEK, 26. julija: 10.30 Rdeča suknja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Telemuzej — 20.15 Dalli, dalli — 21.45 Poročila in šport.

PETEK, 27. julija: 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Gospod svétnik — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Jame — svet brez sonca — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Derrick — 21.25 Kot je vest zahtevala — 22.10 Šport — 22.20 Indijanec — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 28. julija: 15.10 Zadnja ljubezen Lorda Nelsona — 17.00 Jollypredal — 17.30 Pinocchio — 17.55 Za lahko noč —1 8.00 Muppets-šov — 18.25 Sedmi kontinent — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Šport — 20.15 Akapulko, gospa — 21.55 Šport — 22.10 Vprašanja kristjana — 22.20 Zajtrk v celici na smrt obsojenega — 0.05 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 22. julija: 16.00 Fra Diavolo — 17.30 Pregled — 18.00 Čar ljubezni — 18.30 Song of joy — 19.30 Ptice pod vodo — 20.00 Bazar knjig — 20.15 Tigris — 21.45 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 23. julija: 18.30 Indijanci ob Orinoku — 19.30 Orientacija — 20.00 Zdravnik in ljuba živina — 20.50 Prost vstop — 21.45 Čas v sliki 2 — 22.15 Vojna za salpeter.

TOREK, 24. julija: 18.30 Evropa v 20. stoletju — 19.10 Možje brez živcev — 19.30 Deklica pade z neba — 20.00 Na poti po Avstriji — 21.00 **DANES IGRAJO AVSENIKI** — 21.45 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.20 Z marelo, šarmom in melono.

SREDA, 25. julija: 18.30 Pregled — 19.00 Viri zgodovine — 19.30 The Munsters — 20.00 Rdečo-belo-rdeči kviz — 21.00 Videc — 21.30 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.05 Apropos film.

ČETRTEK, 26. julija: 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Paul in Virgina — 20.00 Gospod svétnik — 21.40 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.15 Club 2.

PETEK, 27. julija: 15.00 Tenis za Head-cup — 18.00 Orientacija — 18.25 Glas islama — 18.30 Žene so na naraven način ustvarjalne — 19.30 Mehika — 20.15 Znanost aktualno — 21.25 Will Shakespeare — 22.15 Čas v sliki 2 s kulturo in karikaturami tedna — 22.50 Internacionalni show ob petku.

SOBOTA, 28. julija: 13.00 Tenis za Head-cup — 17.00 Prost vstop — 18.00 Kale in karusel — 19.30 The Munsters — 19.55 Galerija — 20.15 Georges Dandin — 21.25 Bourbon Street.

TV Ljubljana
1. SPORED

NEDELJA, 22. julija: 9.20 Poročila — 9.25 Za nedeljsko dobro jutro: Praznična budnica — 9.50 625 — 10.10 S. Stojanović: Več kot igra, nadaljevanka — 11.00 Priljubljene zgodbe, 7. del — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — Tam, kjer se potika amurski tiger, dokumentarni film — Eksotični gostje, oddaja o gojenju rož — Smederevo, oddaja iz cikla: „Hodoljublje" — Deček iz Zagorja, dokumentarna oddaja — Poročila — Pozdravljen, praznični dan — Športna poročila — Sam, film — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 D. Kovačević: Med nebom in zemljo, nanizanka — 20.45 Severni Slovenci od prve svetovne vojne do Hitlerjeve zasedbe Avstrije leta 1938, oddaja iz cikla: Živé naj vsi narodi — 21.25 TV dnevnik — 21.40 Risanka — 21.45 Zabavno-glasbena oddaja — 22.00 Športni pregled.

PONEDELJEK, 23. julija: 17.55 Poročila — 18.00 Glasbena pravljica: Plašček za Barbaro — 18.20 Narava pripoveduje, dokumentarni film — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 K. Monteanu: Lažna pisma, TV drama — 21.05 Oči kritike — 21.45 TV dnevnik.

TOREK, 24. julija: 18.05 Poročila — 18.10 Slovenski ljudski plesi: Bela krajina, 1. del — 18.35 Obzornik — 18.45 Po sledeh napredka — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 20.55 A. Haley: Korenine, TV nadaljevanka — 21.35 Violinist Y. Menuhin — 22.10 TV dnevnik.

SREDA, 25. julija: 18.00 Poročila — 18.05 Mala čebelica — 18.20 Ne prezrite — 18.35 Obzornik — 18.45 Srečanje pihalnih godb v Artičah — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Bruselj: Igre brez meja, prenos — 21.35 V neznano, II. del dokumentarnega filma — 22.35 TV dnevnik.

ČETRTEK, 26. julija: 17.45 Poročila — 17.50 Atlantida, I. del iz serije: Skrivnosti morja — 18.35 Obzornik — 18.45 Nadobudneži — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Cigan Jurij, film — 21.45 Jazz na ekranu: Kvintet Giorgia Gaslinija — 22.05 TV dnevnik.

PETEK, 27. julija: 17.50 Poročila — 17.55 Doživljaji mačka Toše, otroška serija — 18.10 Priljubljene zgodbe, 8. del — 18.35 Obzornik — 18.45 Rockkoncert: Gary Wright, Robert Gordon in Link Wray — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Jadranska srečanja, prenos iz Crikvenice — 21.25 Junaki serijskega filma: Kojak — 22.15 TV dnevnik — 22.30 Nočni kino: Končni program.

SOBOTA, 28. julija: 15.55 Poročila — 16.00 Princ Bajaja, mladinski film — 17.15 Naš kraj — 17.25 Nogomet: Crvena zvezda — Velež, prenos — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Hišica v najem, TV nanizanka — 20.55 Smešno dekle, celovečerni film — 23.20 Informativna oddaja.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 22. julija: 15.55 Atletski finale za evropski pokal, prenos iz Karlovca s slovenskim komentarjem — 18.10 Dokumentarna oddaja — 18.40 Kratek film — 19.00 Muppet-show — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 23. julija: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Iz pravljice v pravljico — 18.30 Miti in legende — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja — 20.35 Izkušnje — 21.05 Poročila — 21.15 Celovečerni film.

TOREK, 24 julija: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Album glasbenih lepot — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Festival srbskih gledališč — 21.10 Poročila — 21.20 Znanost — 22.05 Zabavno-glasbena oddaja.

SREDA, 25. julija: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Tehtnica za natančno tehtanje — 18.45 Glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Iz revolucionarne preteklosti, dokumentarna serija — 20.45 Poročila — 20.55 Rembrandt, dokumentarna serija — 21.30 Dama s kamelijami, serijski film — 22.20 Nove knjige.

ČETRTEK, 26. julija: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Otroška oddaja — 18.45 Kviz — 19.30 Večer z Dubrovnikom, prenos zabavno-glasbene oddaje — 22.30 Poročila — 22.35 25 let filmskega festivala v Pulju, dokumentarni film.

PETEK, 27. julija: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Mali svet — 18.45 Zabavno-glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Recital revolucionarne poezije — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Zambija, feljton — 21.50 Spartakiada, filmski pregled iz Moskve.

SOBOTA, 28. julija: 18.10 Poročila — 18.15 Zabavno-glasbena oddaja — 18.45 Dokumentarna oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 175 let prve srbske vstaje — 21.15 Poročila — 21.25 Športna sobota.

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 22. JULIJA:
07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 23. JULIJA:
14.10—15.00 Celovški radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo (na obisku pri Gradišniku na Komlu).

TOREK, 24. JULIJA:
09.30—10.00 Land an der Drau — dežela ob Dravi — 14.10—15.00 Celovški radijski dnevnik — Šport — „Otroci, poslušajte!"

SREDA, 25. JULIJA:
14.10—15.00 Celovški radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 26. JULIJA:
14.10—15.00 Celovški radijski dnevnik — Glasbeni mojstri.

PETEK, 27. JULIJA:
14.10—15.00 Celovški radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

SOBOTA, 28. JULIJA:
09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Korošec, ki ne obvlada slovenskega jezika, skoraj nima možnosti spoznati slovenske literature. Saj je le malo prevodov slovenskih pisateljev in pesnikov. Odgovornost za takšen pomanjkljaj pa nosi tudi oficialna kulturna politika Koroške, ki v zadnjih desetletjih ni videla potrebe podpirati prevajalsko dejavnost iz slovenščine v nemščino.

Eden redkih prevodov del slovenskega pisatelja v knjižni obliki je zbirka črtic Ivana Cankarja, ki

Zbirka črtic Ivana Cankarja v nemščini

je izšla leta 1970 v založbi „Volksbuchverlag" na Dunaju. Prevedel jo je G. Jirku.

Vsak, ki išče majhno, a po kulturni vrednosti dragoceno darilo za nemškogovorečega prijatelja, znanca ali sorodnika, naj bi poznal to knjigo in jo čim prej naročil, ker bo verjetno kmalu razprodana.

Zbirka med drugim vsebuje sledeče tekste: Hlapec Jernej in njegova pravica. Peter Klepec. Polikarp. Šivilja. Prvo obhajilo. Skodelica kave. Iz mladih let. Tujec. Vrzdenec. Firbec i. dr.

---

vode, ki prav pri njih kar ni hotela izpričati Arhimedovega zakona, se niso več sramovali in bali. Skupno so se trudili in se tako tudi tovariško zbliževali.

Dijak je preletel zadnji vrstici kronologije o zavodnih dogodkih 1942/43:

. . . 29. 6. Porazdelitev spričeval. Zaključna prireditev . . . 30. 6. Začetek počitnic. Odhod dijakov.

Na strani šest in sedem letnega poročila pa so bili navedeni zopet drugi datumi za celotno minulo šolsko leto pod naslovom:

„Kulturno delo učiteljišča Krainburg."

Na zaključku je v oklepaju bilo navedeno, da je prireditve oblikovala „banspilšar", ki sta jo spočetka vodila hladni Dirce (folkloro) in robati Anc (vokalno-instrumentalno skupino). Po božiču je zborovsko vodstvo prevzela mlada, še skoraj dečla študentka profesorica, ker je šel Anc k vojakom. Kaj je bilo v smislu nacionalsocialista Korošca v Krainburgu k u l t u r n o d e l o ! ?

Tako je zapisano:

1. do 4. oktober 1942: Tečaj narodopisja za učitelje in vzgojitelje, ki so postavljeni v Oberkrain. Vodstvo dr. Košir, Antesberga in Klančnik.

2. 12. Oberkrainer kulturni večer v domu stranke v čast gaulajtarju dr. Fridrihu Rajnarju.

16. 12. Predbožična proslava pri rekonvalscentni kompaniji vermahta Krainburg.

17. 12. Predbožična proslava za nemške einsackrefte v domu stranke.

2. do 5. 1. 1943: Tečaj narodopisja za učitelje in učiteljice iz plebiscitne cone na Koroškem pod vodstvom doktorja Koširja, Antesberga in Klančnika.

31. 1. Proslava NSDAP k 30. januarju v domu stranke.

16. 2. Oberkrainer kulturna ura pri zasedanju NSLB (nacionalsocialistična učiteljska zveza) v Veldesu (na Bledu).

18. 2. Oberkrainer kulturna ura v kinodvorani v Radmannsdorfu (v Radovljici) ob navzočnosti krajslajtarja dr. Hohstajnarja in nemških einsackrefte.

24. 2. Jutranja proslava NSDAP ob obletnici razglasitve strankinega programa.

7. 4. Pozdrav RAD (Rajhsarbajcdinst) enote iz Viktringa (Vetrinja) na adolf-hitlar-trgu v Krainburgu.

14. 4. Apel nemških einsackrefte ob drugi obletnici vključitve Oberkraina. Komemoracija za učiteljskim tovarišem partajgenosom Strmom.

19. 4. Proslava NSDAP k firerjevemu rojstnemu dnevu.

20. 4. Hajot apel ob uvedbi hajot-obveznosti za Oberkrain. Navzoč firer področja havptpanfirer Rekar.

3. 5. Pozdrav rajhsfirerja SS Himmler.

9. 5. Večer za starše hajot-pan Krainburg.

23. 5. Dan hajot v Krainburgu: jutranja proslava in mladinska filmska ura, vigredno slavje LBA (Lehrerbildungsanstalt) Krainburg in LnBA (Lehrerinnenbildungsanstalt) Wald an der Save (Gozd ob Savi).

5. 6. Zasedanje orcgrupenlajterjev (krajevnih vodij nacionalsocialistične nemške delavske stranke) krajsov (okrajev) Klagenfurt in Krainburg.

9. 6. Apel NSDAP članov, javni razglas NSDAP na Goetheplatzu.

21. 6. Sprejem in predavanje nosilca viteškega križa poročnika Aksmana.

23. 6. Pozdrav rajhsreferentke za BDM (Bund deutscher Mädel — Zveza nemških deklet, organizacija hitlerjugend za večja dekleta) dr. Juta Ridiga.

Tako!

Gole strankine-politične in ideološko zagrizene dejavnosti je štel Korošec direktor učiteljišča za kulturno delo . . . ?

Dijak je ogledoval zapovrstje te dejavnosti — samo toliko se je spomnil na gavlajtarjev obisk, ker je bila vsa šola zunaj okoli in po hodnikih polna kaj čudnih dedcev. Takih uniform še ni videl. Rjavkasto-rumenkasto dviganje rok in sredi vsega je bil obraz z brazgotino.

Samo enkrat ga je dijak videl. Tistega, čigar ime je bral na tolikih plakatih. Nekaj je v nedorasli fantovi duši ob tem škrtnilo, bolelo je in samega sebe je doživljal kot nekaj tujega in strašno nevarnega. Drugi dijaki so bili še bolj iz sebe. Več je bilo takih, ki so prvič videli gavlajtarja in štathaltarja za Koroško.

Erih, višji hajot čin, je moral povedati važno:

— H gauu Kernten spada tudi Oberkrain.

(Dalje prihodnjič)

Prva nagrada za najboljšo melodijo v Gorici

V Števerjanu pri Gorici se je v Formentinijevem parku 7. in 8. julija letos vršila vsakoletna prireditev zamejskega festivala narodno-zabavne glasbe.

Prireditelja sta S. K. P. D. Franc Sedej ter ansambel Lojze Hlede. Festivala se je udeležilo 16 ansamblov, med njimi tudi ansambel „Hanzija Artača".

Kakor vsako leto je tudi letos otvoril festival s pozdravnimi besedami predsednik društva Simon Komjanc:

„Vsakoletna prireditev zamejskega glasbenega festivala je postala tako povezujoča manifestacija, da si našega, preprostega — kulturnega doživljanja sploh brez njega ne moremo predstavljati: Pravimo — preprostega — ker so se nekatere kulturne sile, ki tovrstne ljudske manifestacije nekako podcenjujejo in jim ne priznavajo posebne vrednosti.

Na dlani pa je dejstvo, da postaja — in v določeni meri je števerjanski festival že postal — taka skupna manifestacija vseh Slovencev iz domovine, Primorske, Jugoslavije in Koroške, da smo lahko, in zares smo nanj zelo ponosni, in moramo števerjanski mladini za idejo in ves trud, ki ga vloži, da ideja živi, biti zelo hvaležni.

Še posebej pa so vredni hvaležnosti in upoštevanja — glasbeniki in pesniki — iz ljudstva, malega ali večinskega naroda, ki iz svoje duhovne zakladnice in talenta ustvarjajo pesem in melodijo. Tako bodo imeli priložnost danes in jutri, da vsak pokaže svoj trud in žrtev prečutih noči vse iz ljubezni do svojega naroda. Zato bodimo ponosni za njegovo delo.

Prav prisrčno pa nas veseli, ker je pisana množica gostov iz vse naše slovenske domovine tako živa, si skoro domišljamo, da je Števerjan za teh nekaj ur nekakšna slovenska prestolnica. Zato Vas še enkrat lepo pozdravim in Vam želim veliko užitka ob poslušanju novih polk in valčkov."

Po pozdravnem govoru je prišel na oder napovedovalec Marjan Šneberger in je napovedal nastop prvega ansambla „Hanzija Artača", ki je tako rekoč otvoril 9. zamejski festival. Navdušeno so zapeli svoje dve pesmi, polko „OB REKI DRAVCI" ter valček „KLIČEMO BRATE". Med izvajanjem so čutili nastopajoči, da so od poslušalcev toplo sprejeti in povezani v skupno družino.

Čutili so, kako se zbori zlivajo v harmonijo bratstva, ki mu ljudstvo navdušeno vzklika, ker v domači harmoniji najde svojo dušo, topel utrip srca in vesel polet duha in z novim optimizmom stopi v bodočnost. Pesem, muzika res oživljata in bogatita narodno kulturo in povezujeta srca.

Da bo ob reki „DRAVCI" še živela naša pesem, in da bomo še v bodoče ostali „slovenskih mater CVET", da se melodije Hanzija Artača in pesmi Milke Hartmanove še splača prepevati, je potrdila strokovna komisija letos v Števerjanu, ki so jo sestavljali:

Za besedila: Zora Saksida iz Gorice, Ivo Bolčina iz Gorice, Emil Valentinčič iz Števerjana ter Tomek Vetrih iz Gorice.

In za glasbo: Tulio Možina z Opčin, Ivjo Radovič iz Nabrežine, Lojze Hlede iz Števerjana, Tomaž Tozon iz Ljubljane, Drago Vrečar iz Ljubljane in dr. Andrej Bratuž iz Gorice.

Finalni nastop v nedeljo popoldne je bil odločilen za nastopajoče. Ansambel „Hanzija Artača" je bil nagrajen od strokovne komisije za najboljšo melodijo „OB REKI DRAVCI" in je dobil prvo mesto. K temu dodatno je prejel še bronast pokal: „Dekle s krono zmage" Goriške hranilnice, trofejo ansambla Lojzeta Hledeta, denarno nagrado 150.000 lir in velik šopek rdečih nageljnov.

Po želji strokovne komisije je ansambel „Hanzija Artača" za sklep moral zaigrati zmagoslavno melodijo Števerjanskega festivala 1979 „OB REKI DRAVCI". Ob tej veliki nagradi so nam zaigrala srca. Bil je poplačan ves naš trud, vsi stroški in žrtve prečutih noči.

Ta nagrada pa naj bi ne le veljala samo našemu ansamblu, marveč vsem, ki so z nami povezani s prijateljskimi čustvi in svojo podporo in končno velja vsem rodnim bratom in sestram naših treh dolin.

RAZGOVOR Z HANZIJEM ARTAČOM

NT: „Pod kakšnim vplivom Ti je prišla misel za melodijo ‚OB REKI DRAVCI'?"

Hanzi: „Po mojem rodoljubnem čutu. Prepričan sem, da bo ob reki Dravci še donela pesem, ki je našla pot do srca in je zapisana ‚črno na belo' v materini besedi."

NT: „In pesem: ‚KLIČEMO BRATE' — od kod imate navdih za njeno besedilo in melodijo?"

Hanzi: „Čutim potrebo, da se povežemo s Slovenci pri nas, v Primorju in v matični državi in z onimi širom sveta. Posebej še zato, da naša pesem prijateljsko poveže z nami nemškogovoreče sodeželane, saj pesem pravi: ‚KLIČEMO BRATE'."

NT: „Kako pridete do besedila?"

Hanzi: „Že s prvo melodijo ‚MATI' je Milka Hartmanova iz Libuč tesno povezana z našim ansamblom. V vseh besedilih, ki jih je do sedaj okoli dvesto (ki so že povezana z mojimi melodijami), je zlito njeno osebno prepričanje in srčni občutek."

NT: „Od kod pridejo navdihi za vaše melodije?"

Hanzi: „Sem otrok narave, ki s svojo mogočno melodijo bogati mojo domišljijo in mi zliva v srce svoje žive zvoke. Za vse zmožnosti s talentom glasbe, se moram zahvaliti Bogu."

NT: „Kakšni so vaši bodoči načrti?"

Hanzi: „Da bi se še naprej z navdušenjem in idealizmom, v prijateljski skupnosti vadili za nastope in da bi nam uspelo priti do lastne plošče."

NT: „Prosim Te, da predstaviš tudi ostale člane ansambla!"

Hanzi: „Naš zbor sestavlja šest oseb, in sicer so to Bernardka Sadjak, Robert Smrečnik, Franc Onič, Albert Krajger, Krista Messner in jaz sam.

Da predstavim ansambel: Bernardka Sadjak je doma iz Šmihela pri Pliberku. Po poklicu je prodajalka. Dela pa v veletrgovini Forum v Celovcu. Konjički Bernardke so, kako bi bilo drugače, petje, plesanje, igranje na odru, ročno delo in branje.

Želje Bernardke so, da bi se člani ansambla še nadalje tako dobro razumeli kot sedaj in da bi aktivnost zbora ne pešala. Želi si tudi, da bi naš zbor spoznalo še več ljudi, ki bi nas radi poslušali.

Robert Smrečnik je doma v Večni vasi pri Globasnici. Po poklicu je mizar, njegov konjiček je elektronska glasba.

Robert si želi za ansambel turneje in ploščo. Rad bi imel, da bi se člani zbora vedno dobro razumeli ter da bi ansambel dolgo delal in obstajal med Slovenci.

Tudi Franc Onič je doma iz Večne vasi. Po poklicu je kmet. Ima konjiček, ki je njemu primeren: rad posluša plošče in kasete drugih ansamblov, rad se pa tudi smuča.

Franc bi rad videl, da bi se dobri odnosi med člani še izgradili in da bi zbor dolgo nastopal po Koroški in drugih deželah.

Albert Krajger je doma v Strpni vasi. Albert je učitelj na glavni šoli v Sinči vasi. Njegovi konjički so glasba, slikarstvo in risanje.

Želi si, da bi postal naš ansambel narodno-kulturni zbor z visoko kvaliteto in znan po celi dvojezični Koroški in Sloveniji. Za ta uspeh je potrebna gotovo plošča. Navduševati moramo pa tudi mlade ansamble za slovensko pesem, da bodo širili našo kulturo.

Krista Messner je doma v Dobu pri Pliberku. Po poklicu je šivilja. Njeni konjički so branje, petje in igranje, pri čemer je mišljena odrska dejavnost.

Krista si želi dobro razumevanje v ansamblu in kako turnejo po domovini ali po Sloveniji.

Vsi člani zbora si želimo izdajo plošče ansambla. V ansamblu sta dva člana poročena, Krista, ki ima enega sina, Dominika, in Albert, ki ima hčerko Simono. Vsi drugi smo še prosti."

NT: „Hanzi, zdaj bi Te pa prosil, da se še sam kratko predstaviš!"

Hanzi: „Rojen sem na Obirskem. Nameščen sem pri Narodnem svetu v Celovcu. Sem vodja ansambla, ki smo ga ustanovili člani ansambla leta 1977. Poleg poklicnega dela imam v ansamblu mnogo lepega, zavzetega dela in delež s harmoniko. Ta me spremlja na mojih poteh iz zgodnje mladosti. Z mano poje in budi vedno nove melodije. Delo me veseli, me bodri, da z lahkoto nosim odgovor za vaje in nastope. Vse priprave, vaje in zapreke rešujem skupno z ansamblom v lepem sporazumu. V tem sta moje veselje in sreča. Za vse to sem Bogu hvaležen, predvsem pa za muzični dar in mnoge uspehe ob nastopih.

Želim in hočem svoje melodije, speve duše in srca darovati Bogu v zahvalo, bratom in sestram pa v uteho in pogum v borbi za obstoj na rodni zemlji."

NT: „Hanzi, prav lepa hvala za razgovor. Želimo Tebi in Tvojemu ansamblu še mnogo uspehov ob nastopih in na turnejah. Veselimo pa se tudi že vaše plošče!"

„samoumevnost . . .

(Nadaljevanje s 6. strani)

bralcev; doslej sta objavljala v dijaških glasilih, medtem ko je Domej ta ozki okvir že preskočil. Lastno zbirko je izdal že prej samo Ferk („hladni ogenj / kühles feuer", 1978).

Knjigo lahko kupite v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu. Naročite jo pa lahko pod naslovom: SIC, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26.

Zbirka stane šil. 40.—.

Komunikacijski center v Celovcu

Ko je „Ingeborg-Bachmann-Grand-Prix" malo bolj nemirno potekel kot bi si želeli celovški očetje na Novem trgu, je zasedla skupina mladincev poslopje med Hišo umetnikov in Mestno hišo, da bi si celovška mladina tam ustvarila KOMUNIKACIJSKI CENTER. Zasedanje traja zdaj že skoraj tri tedne in kaže, da bo celovška občina hišo dobila nazaj s pomočjo „policijske sile", kajti areal okrog hiše v Reitschulgasse 4 je bil proglašen kot osvobojen („Befreites Gebiet").

Provizorični komunikacijski center — kot se sedaj imenuje — je že informiral širšo javnost o mogočem postopanju eksekutive, tako da so se znani pisatelji kot H. C. Artmann, Peter Turrini in Gert Jonke javno zavzeli **za** interese mladincev.

V odprtem pismu celovškemu županu Leopoldu Guggenbergerju piše celovški avtor Gerd Jonke: „Na žalost sem moral slišati, da nameravate na tem mestu eksekutivne postopke. Ako boste ta nameravanja realizirali, bi začel svojo domovino Celovec do svojega življenjskega konca sovražiti. — Zaradi časovnih vzrokov mi ni bilo mogoče, da bi Vam naznanil rojstvo svojega sina Johanna Friedricha (Juana Federica). Predstavljajte si, sovraštvo bi se preneslo celo na njega?!"

Drugo odprto pismo znanega avtorja, ki ga je sprejel župan Guggenberger, mu je poslal koroški pisatelj Peter Turrini. Turrini piše: „Prišel sem na Koroško, da bi tu v **miru** končal knjigo. Bo pa težje kot sem si mislil, ker hočem biti mladini v Reitschulgasse na razpolago, ako me potrebujejo: za literarna branja, publicistično pomoč in hočem biti navzoč, če bo prišlo do najhujšega, do policijske eksekucije."

V Reitschulgasse se zbira vedno več mladine, ki je voljna tudi delati. Težko si je predstavljati, da bo policija postavila akt, ki bo naperjen proti aktivitetam mladine. Še težje si predstavljamo demonstrativen akt policije, ki bi pokazal njeno „moč".

Provizorični komunikacijski center je imel doslej zelo zanimiv program, brali so znani nemški in slovenski avtorji, kajti v Reitschulgasse ni jezikovnih ali narodnostnih zaprek.

● BILČOVS

V soboto zvečer je bil v Bilčovsu kulturni večer. Številni gosti — domačini in tujci — so napolnili dvorano pri Miklavžu v Bilčovsu. Prireditev je otvoril mešani pevski zbor „Bilka" pod vodstvom Jožka Boštjančiča. Učenci glasbene šole so nam pokazali s svojimi nastopi, kaj so se v teku tega leta naučili. Sestre Velik iz Sel pa so občinstvo razveselile z ubranimi pesmimi. Kulturni program je zaključil domači moški zbor „Bilka". Nato so zaigrali „Veseli Vandrovčki" iz Kanade za ples in tako še olepšali ta izredno uspešni večer.

● ČREZDOL PRI KOTMARI VASI

V visoki starosti je umrl pred kratkim v celovški bolnišnici Rupert Lampichler, Bortl v Črezdolu. Bil je delaven in pošten človek, ki je rad pomagal sosedom, kjer in kadar je le mogel.

Po poklicu je bil kolar, poleg tega pa je obdeloval tudi malo kmetijo. Bil je močno navezan na svojo zemljo in se tudi nikdar ni sramoval svojega rodu.

Ob veliki udeležbi sorodnikov in znancev so ga pokopali v torek, 10. julija, na kotmirškem pokopališču. Pogrebne obrede je opravil domači župnik Maks Michor.

Naj rajni Bortlnov oče počiva v miru. Sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Berite in širite „nt"!